

မြန်မာမဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုတိုများ၏ အားလုံးအကျုံးဝင်မှုဆိုင်ရာစစ်တမ်း

၂၀၀၈ – ၂၀၁၈

**မြန်မာမဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုတိုများ၏
အားလုံးအကျုံးဝင်မှုဆိုင်ရာ စစ်တမ်း
(၂၀၀၈-၂၀၁၈)**

**Literature Inclusiveness in
mainstream
Myanmar magazine short
stories in last decade**

နှုတ်သင်္ကေတ

ပဲခဲမြန်မာ၏ရည်ရွယ်ချက်များတွင် လွတ်လပ်စွာ ရေးသားထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို ကာကွယ်မြှင့်တင်ရန်နှင့် သက်ဝင်ရှင်သန်သော စာပေယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ကို ပြုစုပျိုး ထောင်ရန်တို့ ပါဝင်ကြသည်။ သက်ဝင်ရှင်သန်သောစာပေ ယဉ်ကျေးမှုဟုဆိုရာတွင် လက်ရှိမြန်မာ့စာပေပင်မရေစီး အတွင်း နိုင်ငံတွင်းရှိ မတူကွဲပြားသည့် လူ့အစုအဖွဲ့များ၏ လွတ်လပ်စွာရေးသားထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို မည်မျှကိုယ်စား ပြုကာ မည်သို့ထင်ဟပ်နေသနည်းဆိုသည်မှာလည်း စိတ်ဝင် စားဖွယ်ကိစ္စရပ်ဖြစ်သည်ဟု ပဲခဲမြန်မာက ခံယူပါသည်။ ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို ဦးတည်နေသည်ဟု ဆိုကြသော ယနေ့ကာလမျိုးတွင် စာပေအနုပညာနယ်ပယ် တွင် ထိုနိုင်ငံရေးပန်းတိုင်နှင့် ကိုက်ညီသည့်အရေးအသား များ မည်မျှရှိနေသည်ကို လေ့လာသင့်သည်ဟုလည်း ရှုမြင် ပါသည်။ တဖန် စာပေစိစစ်ရေးသည် စာရေးဆရာတို့၏ လွတ်လပ်စွာရေးသားထုတ်ဖော်တင်ပြမှုအပေါ် မည်သို့သက် ရောက်ခဲ့သနည်းဟူသည်ကိုလည်း စိတ်ဝင်စားပါသည်။

သို့သော် ဘာသာစကားလွတ်လပ်ခွင့်နှင့်ရပိုင်ခွင့် ကို နှစ်ကာလများစွာ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည့် မြန်မာ့လူ့ဘောင်တွင် တိုင်းရင်းသားစာပေဟူ၍ ခိုင်မာကျယ်ပြန့်စွာ မထွန်းကား နိုင်ကြောင်းကိုလည်း ပဲခဲမြန်မာက သတိပြုမိပါသည်။ ထို့ကြောင့် တရားဝင်ဘာသာစကားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြု ထားသော မြန်မာစကားကို အသုံးပြုပြီး ဖန်တီးထားသည့်

Introduction

PEN Myanmar aims to protect and promote freedom of expression, and to support a vital literary culture in Myanmar. So it is interested in how much freedom of expression among diverse groups in Myanmar had been reflected and represented in mainstream literature. Nowadays, federal democracy has become popular and delicate political idea but how current literature could be in line with this idea should then be studied. And PEN Myanmar is eager to study how long-term censorship had made what impacts on freedom of expression practice by writers.

However, PEN Myanmar notices that there is still hard to establish ethnic literature because lack of language rights for more than five decades. Then we decided to study the scope and the depth of literature inclusiveness in Myanmar through short stories presented in monthly magazines published during the censorship period from 2008 till 2012, military-party era from 2011 to 2015, and

ပင်မရေစီးစာပေအနုပညာလက်ရာများထဲမှ မဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုတိုများတွင်ပြည်တွင်း၌ မှီတင်းနေထိုင်သော မတူကွဲပြားသည့် လူအစုအဖွဲ့(လူမျိုး/ဘာသာ/ကျား/မ)အားလုံးအကျုံးဝင်မှုအတိုင်းအတာနှင့်အတိမ်အနက်ကို လေ့လာဆန်းစစ်ရန် ပဲခဲမြန်မာက ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် စာပေစိစစ်ရေးအလွန်ခေတ်တွင် လွတ်လပ်လာသည်နှင့်အမျှ စာရေးသူတို့ကိုယ်တိုင်က အချို့သောအကြောင်းအရာများကို ဝတ္ထုတိုများ၏ နောက်ခံအကြောင်းအရာအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပင်မအာဘော်အကြောင်းအရာအဖြစ်လည်းကောင်း ရွေးချယ်ရေးသားလာနိုင်ကြပြီဖြစ်ရာ မည်သို့သောအကြောင်းအရာများကို စာရေးသူများက ရွေးချယ်ဖန်တီးခဲ့ကြသည်ကိုလည်း ပဲခဲမြန်မာက စိတ်ဝင်စားပါသည်။ အားလုံးအကျုံးဝင်မှုသည် စာရေးသူများကိုယ်တိုင်၏ လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်အရ ကွဲပြားခြားနားမှုရှိပါ၏လောဟူသည်ကိုလည်း သိချင်လှပါသည်။

သို့ဖြင့် မြန်မာ့ပင်မရေစီးမဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုတိုများအတွင်းရှိ အားလုံးအကျုံးဝင်မှု အတိုင်းအတာနှင့် အတိမ်အနက်ဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်လေ့လာသည့်စီမံကိန်းကို ပဲခဲမြန်မာက ၂၀၁၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလအထိ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ယခုအစီရင်ခံစာသည် ထိုဆန်းစစ်မှုစစ်တမ်း၏ရလဒ်များအပေါ် အခြေခံသော အစီရင်ခံစာသာ ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့ပင်မရေစီးမဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုတိုများအတွင်းရှိ အားလုံးအကျုံးဝင်မှုအတိုင်းအတာနှင့် အတိမ်အနက်ဆိုင်ရာ စစ်တမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ ပဲခဲမြန်မာသည် ယခုစီမံကိန်းကို ယင်း၏အဖွဲ့ဝင် ၇ ဦးဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ရုံးအဖွဲ့ဝင်အချို့(အထူးသဖြင့် ကိုလွမ်းပိုင်သီဟ)၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ရယူခဲ့ပါသည်။ စီမံကိန်းကို ဦးဆောင်သူများမှာ မသီတာ(စမ်းချောင်း)၊ မောင်သာချိုနှင့် ရာသက်ပန်(တောင်ငူဆောင်)တို့ဖြစ်ကြပြီး မိချမ်းဝေ၊ စုမိအောင်၊ ခွန်ရှားလှိုင်၊ နန်းကြာဖြူ(ဘားအံ)တို့ ပါဝင်ကြသည်။

စီမံကိန်းအရ မြန်မာ့ပင်မရေစီးမဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုတိုများကို ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအထိ ၁၁ နှစ်တာကာလအတွင်း ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သော ရွှေအမြဲတေမဂ္ဂဇင်း၊ မဟေသီမဂ္ဂဇင်းနှင့် ခေတ်ရန်(ရန်ကင်း)မဂ္ဂဇင်းတို့မှ ရွေးချယ်ဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။ ထိုမဂ္ဂဇင်းသုံးအုပ်ကိုသာ ရွေးချယ်ရသည့်အကြောင်းမှာ ၁၁ နှစ်တာကာလပတ်လုံးဆက်တိုက်ထွက်ရှိနိုင်ခဲ့သည့် မဂ္ဂဇင်းများဖြစ်ခြင်း၊ ဝတ္ထုတိုများကို အသားပေးဖော်ပြသည့်မဂ္ဂဇင်းများအဖြစ် ထင်ရှားသည့်မဂ္ဂဇင်းများဖြစ်ခြင်း၊ ဝတ္ထုတိုဆရာ/ဆရာမများအဖြစ် လူအများက အသိအမှတ်ပြုခံရသော စာရေးဆရာအများစု၏ လက်ရာဝတ္ထုတိုများကို ဖော်ပြခဲ့/နေသည့် မဂ္ဂဇင်းများဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၅ လတာကာလအတွင်း မဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုပုဒ်ရေ

civilian-party era from 2016 to 2018.

This report is based mainly on the survey of Literature Inclusiveness in Myanmar conducting from October 2018 till March 2019.

Overview of the project

PEN Myanmar set up a team to conduct the survey and it includes all seven writers with different background and its some staff. They are Ma Thida – Sanchaung, Maung Thar Cho, YarThet Pan – Taungngoosaung, Mi Chan Wai, Suu Mie Aung, Khun Shar Hlaing, Nan Kyar Phyu – Hpa-an and Hlwan Paing Thiha. Team read all short stories published by three magazines from January 2008 till December 2018. These magazines are ShweAmyutay, Mahaythi and KhitYanant (YanantThit) and the reasons why team chose these magazines include all eleven years long consecutive publishing, popular for its commitment to short stories, and publishing most of well-known short stories writers.

Total number of short stories being surveyed is 3226. After the survey, PEN Myanmar invited editors, writers, journalist editors and other researchers to have focus group discussion (FGD) on its results. This Literature Inclusiveness in Myanmar report is based on its results and discussion points out of FGD. A short you-tube video in all 8

၂၀၁၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၁ ရက်က ဖြုလုပ်ခဲ့သည့် အစည်းအဝေး မှတ်တမ်းပုံရိပ်

၃၂၂၆ ပုဒ်ကို ဖတ်ရှုစိစစ်ခဲ့ကြပြီး ရလဒ်များကို သရုပ်ခွဲကာ ဖတ်ရှုနားလည်လွယ်မည့်ဇယားများ၊ ကိန်းဂဏန်းများအဖြစ် ပြင်ဆင်ခဲ့ကြပါသည်။ အဆိုပါ ပေါ်ထွက်လာသည့်ရလဒ်များကို အထူးဂရုပြုဆွေးနွေးနိုင်မည့်သူများအား ဖိတ်ကြားကာ စုပေါင်းဆွေးနွေးမှု(Focus Group Discussion FGD) ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လ ၉ ရက်တွင် ပဲခဲမြန်မာရုံးခန်း၌ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းဆွေးနွေးပွဲမှထွက်ပေါ်လာသော အကြံပြုချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ကာ မြန်မာ့ပင်မရေစီးမဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုတိုများအတွင်းရှိ အားလုံးအကျုံးဝင်မှုအတိုင်း အတာနှင့်အတိမ်အနက်ဆိုင်ရာစစ်တမ်းကို ပြုစုခဲ့သကဲ့သို့ ဗီဒီယိုဖိုင်တစ်ခုကိုလည်း တိုင်းရင်းသားဘာသာစကား ၈ မျိုးဖြင့် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ပဲခဲမြန်မာအနေဖြင့် ယခုစစ်တမ်းကို သုတေသနကြီးတစ်ခုအဖြစ် လုပ်ဆောင်လိုသော်လည်း အခက်အခဲပေါင်းများစွာကြောင့် ယခုမျှလောက်သော ရလဒ်များဖြင့်သာ တင်းတိမ်ရပါသည်။ သို့သော် ယခုစစ်တမ်းသည် နောင်တွင်ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည့် မြန်မာ့စာပေလောကအပေါ် အသေးစိတ်လေ့လာဆန်းစစ်ထားသည့် သုတေသနများစွာအတွက် အခြေခံမေးခွန်းများကိုမူ ပံ့ပိုးပေးနိုင်ခဲ့ပြီဟု ယူဆမိပါသည်။ သုတေသီများအနေဖြင့် အခြားအခြားသောအကြောင်းရပ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် သုတေသနများစွာကို ကနဦးကပင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးကြသော်လည်း ယခုစစ်တမ်းနှင့်သဘောသဘာဝနီးစပ်သော သုတေသနများ မရှိခဲ့သေးသည့်အတွက်လည်း ယခုစစ်တမ်းကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် အထောက်အထား၊ အကိုးအကား အားနည်းခဲ့ရပါသည်။ သုတေသီစစ်စစ်များမဟုတ်ဘဲ စာရေးဆရာများကိုယ်တိုင်က သုတေသနအလုပ်မျိုးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကဌာနပေါ် အခြေခံကာ အကောက်အယူလွှဲများနိုင်သည့်အဆုံးအဖြတ်များ၊ သရုပ်ခွဲမှုများကို ဆောင်ရွက်ရခြင်းဖြစ်သဖြင့်လည်းကောင်းသည် စစ်တမ်းသည် အဖြေပေးခြင်းထက် မေးခွန်းများ ထုတ်ဖော်ခြင်းကိုသာ တတ်နိုင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ မေးခွန်းများ ထုတ်ခြင်းသည်သာ ပဲခဲမြန်မာ၏ရည်ရွယ်ရင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ယခုစစ်တမ်း၏ရလဒ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပင်မရေစီးမဂ္ဂဇင်းလောက၊ စာရေးဆရာလောကကိုလည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်မှုနှင့် တီထွင်ဖန်တီးမှုအနုပညာ၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ရွေးချယ်မှုအနုပညာ၊ ဘာသာစကားရပိုင်ခွင့်နှင့် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းရှိ စာပေအနုပညာ၏အခန်းကဏ္ဍတို့ကိုလည်းကောင်း၊ နိုင်ငံ၏စာပေအနုပညာရေးရာမူဝါဒများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတို့ကိုလည်းကောင်း မေးခွန်းများစွာထုတ်ခဲ့နိုင်ပြီဟု ပဲခဲမြန်မာက ခံယူပါသည်။ အဖြေများကိုမူ နောက်ထပ်နောက်ထပ်သောသုတေသနစစ်တမ်းများဖြင့်ပါဖြေဆိုရန်လိုနေပြီဟုလည်း သဘောရပါသည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၁ ရက်က ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အစည်းအဝေးမှာ သုတေသနပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သည့် ဒေါက်တာ စိုးကျော်လည်း တက်ရောက်မျှဝေဆွေးနွေးခဲ့စဉ်

different ethnic languages is also distributed as a product of this survey. Although PEN Myanmar wanted to conduct this survey as a well-informed research on this topic, it needs to be content with this report as there were many limitations such as no other similar survey to refer or quote or compare, no expert researchers to design and conduct this survey, and no earlier work on categorizing short stories to refer. However, PEN Myanmar believes this report could help answering some questions but mainly raising many questions regarding literature inclusiveness. Indeed PEN Myanmar first aims to raise questions rather than answering those. It believes that this survey could now raise many questions on freedom and creativity and/or art of choice, language rights and role of literature in society, and, literary practices. After conducting this survey, we notice and believe that they should be more researches in this area of literature.

စစ်တမ်းဆောင်ရွက်ပုံနည်းလမ်း

ယခုစစ်တမ်းအတွက် ဆောင်ရွက်မည့်သူများကို လည်း အားလုံးအကျုံးဝင်မှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်ရန် ရွေးချယ်စုစည်းခဲ့ပါသည်။ ဦးဆောင်သူ (၃) ဦးမှာ အမျိုးသမီး(၂)ဦးနှင့် အမျိုးသား(၁)ဦးဖြစ်ကာ ဗမာတိုင်းရင်းသားနှင့်ရှမ်း-မွန်တိုင်းရင်းသားတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ကျန်(၄)ဦးတွင် အမျိုးသမီး(၃)ဦး၊ အမျိုးသား(၁)ဦးဖြစ်ပြီး မွန်တိုင်းရင်းသူတစ်ဦး၊ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားတစ်ဦး၊ ကရင်ပြည်နယ်နေသူတစ်ဦးနှင့်ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်တစ်ဦးတို့ ပါဝင်ပါသည်။

လွန်ခဲ့သည့်(၁၁)နှစ်တာကာလ၊ လပေါင်း(၁၃၂)လစာ၊ မဂ္ဂဇင်း(၃)စောင်ဖြစ်သဖြင့် မဂ္ဂဇင်းအုပ်စု ၃၉၆ အုပ်ကို မဂ္ဂဇင်းတိုက်များမှလည်းကောင်း၊ စာကြည့်တိုက်များမှလည်းကောင်း၊ အခြားမိတ်ဆွေများထံမှလည်းကောင်း ရှာဖွေစုဆောင်းခဲ့ပါသည်။

စစ်တမ်း၏ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သော အားလုံးအကျုံးဝင်မှုကို ရှာဖွေနိုင်ရန် ခွဲခြားစိတ်ဖြာမှု မူဘောင်ဆွေးနွေးခြင်းကို ဝတ္ထုတိုများအား မဖတ်မီတွင် စတင်ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဝတ္ထုတိုများ၏ အကြောင်းအရာအား အုပ်စုဖွဲ့ခြင်းသည် လက်ဝင်ပြီး လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းအလိုက် အကောက်အယူကွဲလွဲနိုင်သဖြင့် ဝတ္ထုတိုများမဖတ်မီတွင် တစ်ကြိမ်၊ ဖတ်နေဆဲတွင်တစ်ကြိမ် ဆရာ မောင်သာချိုနှင့် ဆရာမရာသက်ပန်(တောင်ငူဆောင်)တို့က ဝတ္ထုတိုသဘောတရားများကို အခြေခံကာ အုပ်စုများကို မည်သို့ခွဲခြားသတ်မှတ်သင့်ကြောင်း ဦးဆောင်ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် စစ်တမ်းဆောင်ရွက်မည့်(၇)ဦးစလုံးက ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပြီး အုပ်စုများကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။

ဝတ္ထုတိုများကို အစုနှစ်စုခွဲကာ ဖတ်ရှုခဲ့သည်။ ပထမအကြိမ်တွင် စစ်တမ်းဆောင်ရွက်သူ(၄)ဦးက ဝတ္ထုတိုများကို မဂ္ဂဇင်းအလိုက်နှစ်အလိုက် ဖတ်ရှုကာ ဒုတိယအကြိမ်တွင် ယင်းတို့ဖတ်ရှုကာ ခွဲခြားစာရင်းသွင်းထားသော အချက်အလက်များကို စစ်တမ်းဦးဆောင်သူ(၃)ဦးက စစ်ဆေးခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ပုံမှန်တွေ့ဆုံသည့်အစည်းအဝေးများတွင် ကွဲလွဲဖြည့်သွင်းထားသည့်အချက်များကို မူရင်းဖတ်ရှုထားသူများအပြင် အခြားသူများကပါ ထပ်မံဖတ်ရှုတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးကာ နောက်ဆုံးအတည်ပြုမှုရယူပါသည်။ ငါးလတာကာလအတွင်း အနည်းဆုံး (၁၀) ကြိမ် ဖုဲ့ဖတ်ရှုဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

စာရေးဆရာများ၏ နေရပ်လိပ်စာများအတွက် မဂ္ဂဇင်းတိုက်များ၏ အကူအညီကို ရယူခဲ့ပါသည်။ အချို့မဂ္ဂဇင်းတိုက်များတွင် စာရင်းဇယားကို(၁၁)နှစ်တာအတွက် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ခြင်းမရှိသဖြင့် အခြားစာကြည့်တိုက်များအပြင်စာရေးဆရာမိတ်ဆွေအချင်းချင်းမှတစ်ဆင့် ရှာဖွေပြုစုခဲ့ပါသည်။ အချို့စာရေးဆရာများမှာ လက်လမ်းမီရန် လွန်စွာခက်ခဲသဖြင့် နေရပ်ကို မသိဟုပင် ဖြည့်သွင်းခဲ့ရပါသည်။

Methodology

Team of this survey was set up with inclusive idea. It includes three leads, two Bamar writer and one Shan-Mon writer/editor, and they are two women and one men. Four conductors include three women and one men, and they are one Mon, one Shan, One who lives in Karen state and one Bamar-Christian.

Team read 396 copies of three magazines for eleven years (132 months). Respective magazine offices and some public and private libraries helped us to collect all those 396 copies.

First of all, team had made analysis framework for reviewing short stories. The most difficult part is to categorize the theme-context of those stories. As there was no prior survey to refer, we tried our best to make codes for this before and during the conduct of survey. This was handled with care from two of our academic leads, Maung Thar Cho and YarThet Pan - Taungngoosaung. For the very beginning we just made codes for usual general contexts. After sometimes, at our consecutive meetings, we all decided to keep new category-codes.

We made two teams to review and verify. The first team includes 4 persons to read all short stories from three different magazines as ShweAmyutay magazine published around 50% of all workload and need two persons to finish while two persons can finish reviewing other two magazines. Then another team to verify whether reviewers' decision is matched or data-entries are correct or not. Two team met at least 10 times together as a whole group during these five months period to do discussion and cross-checking for our findings.

We tried our best to reach out not just to these three magazine offices but also to both public, university and private libraries to collect all together 396 copies of magazines. It was a bit hard to find out the addresses of

စာရေးဆရာများ၏ တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ် များတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်မှုသိပ်သည်းဆဲအတွက် ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းပါ လူဦးရေကို ကိုးကားခဲ့ပါသည်။

အတည်ပြုပြီးသော အချက်အလက်များကို ခွဲခြား စိတ်ဖြာသုံးသပ်ရာတွင် စစ်တမ်းဆောင်ရွက်သူများ၏ ပုဂ္ဂလ ဓိဋ္ဌာန်အရကောက်ချက်ချမိခြင်းမျိုး မဖြစ်စေရန်အတွက် ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးပွဲကို စစ်တမ်းအချက်အလက်များ ပြုစု ပြီးချိန်တွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းဆွေးနွေးပွဲသို့ လေ့ လာခဲ့သောမဂ္ဂဇင်း(၃)အုပ်မှ အယ်ဒီတာများ၊ အခြားမဂ္ဂဇင်း အချို့မှ အယ်ဒီတာအချို့၊ ဖတ်ရှုခဲ့သည့်ဝတ္ထုတိုများကို ရေး သားခဲ့ကြသည့် အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ စာရေးဆရာများ၊ အယ်ဒီတာများကို ဖိတ်ကြားခဲ့ပါသည်။ တက်ရောက်လာသူ များတွင် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် နေထိုင်သော ချင်း တိုင်းရင်းသားစာရေးဆရာ၊ မွန်ပြည်နယ်တွင် နေထိုင်သော မွန်တိုင်းရင်းသားစာရေးဆရာ၊ ရန်ကုန်တွင် ပြောင်းရွှေ့နေ ထိုင်နေသော ရှမ်းပြည်နယ်မှစာရေးဆရာ၊ ရန်ကုန်တွင် နေထိုင်နေသော ရခိုင်တိုင်းရင်းသား ကဗျာဆရာအယ်ဒီတာ နှင့်ကချင်ပြည်နယ်တွင် မွေးဖွားခဲ့သော အမျိုးသမီးစာရေး ဆရာ၊ မကွေးတိုင်းတွင် နေထိုင်သော ဗမာတိုင်းရင်းသား စာရေးဆရာ၊ ရန်ကုန်တွင်နေထိုင်သော အစ္စလာမ်ဘာသာဝင် အယ်ဒီတာစသဖြင့် အားလုံးအကျုံးဝင် ပါဝင်နိုင်အောင် ရည်ရွယ်ဖိတ်ကြားခဲ့ပါသည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲတွင် ဆွေးနွေးခဲ့ မှုများကို ယခုစစ်တမ်း၏ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်များ၊ အကြံပြု ချက်များတွင် ထည့်သွင်းခဲ့ပါသည်။

စစ်တမ်းတွေ့ရှိချက်များ

၁။

၁၁ နှစ်တိုင်ဆက်တိုက်ထွက်ရှိခဲ့ပြီး ယခုတိုင် ထွက်နေဆဲဖြစ်ကာ ဝတ္ထုတိုများကို ဦးစားပေးဖော်ပြခဲ့သော မဂ္ဂဇင်း (၃) စောင်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ဝတ္ထုတိုစုစုပေါင်း

writers from magazine offices as some offices had no enough records and some writers sent their manuscripts via email and didn't mention about their addresses. For that reasons, we had a category for writers' places as unknown.

We refer 2014 population census to calculate density of writers in 15 divisions and states (including Naypyidaw special region).

After sorting out result data of the survey, we arranged a focus group discussion to analyze those data without having any possible personal bias. We invited all editors of three magazines, writers of short stories we read, some journalists and media editors, and researchers. Then it included a Chin writer living in Mandalay division, a Mon writer living in Mon state, a Bamar writer moving from Shan state, a Rakhine poet & editor living in Yangon, a female writer who was born in Kachin state, a Karen women writer from Irrawady division, a Bamar writer from Magway division, and Muslim editors from Yangon etc. All discussion points became our comments and recommendations of this report.

Findings

1.

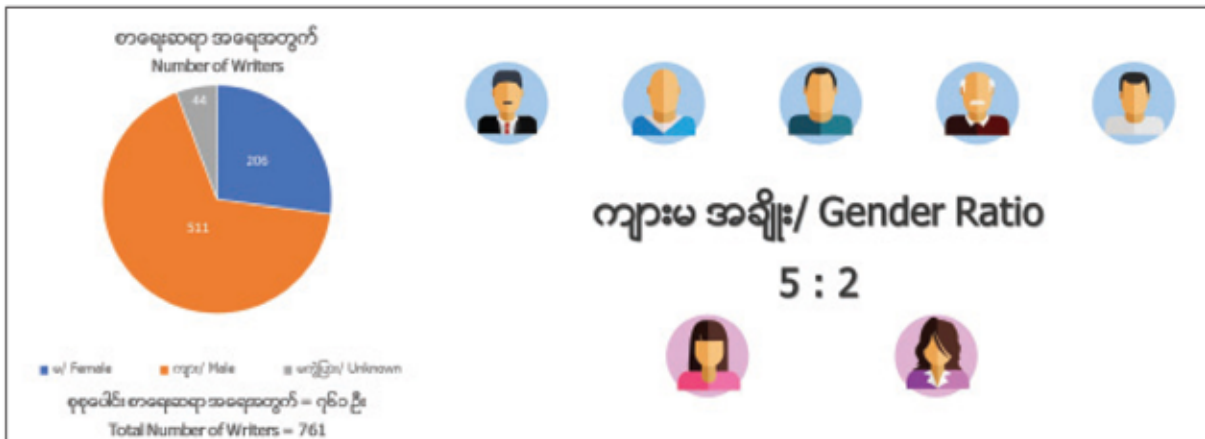
Total number of short stories published in three magazines from January 2008 to

မှာ(၃၂၂၆) ပုဒ်ဖြစ်သည်။ ဖော်ပြပါပုံတွင်ပြထားသည့် အတိုင်း ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ပုံနှိပ်ဖော်ပြခံရသော ဝတ္ထုတို အရေအတွက်(၁၅၂)ထက် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ပုံနှိပ်ဖော်ပြ ခံရသော ဝတ္ထုတိုအရေအတွက်(၃၇၀)မှာ ၂.၄ ဆ ပိုများ ပြားနေသည်။ စစ်အစိုးရခေတ် အဆုံးသတ်ခဲ့သည့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ဝတ္ထုတိုအရေအတွက် ၂ ဆနီးပါး တိုးတက်ခဲ့ပြီး လည်းဖြစ်သည်။ စာပေစိစစ်ရေးရပ်နားခဲ့သော ၂၀၁၂ ခုနှစ် နှင့်ကပ်လျက် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တို့တွင် ပုံနှိပ်ဖော်ပြခံရသော ဝတ္ထုတိုအရေအတွက်(၂၉၂ နှင့် ၂၉၆)မှာ ကွာခြားမှုမရှိဘဲ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အများဆုံးအနေအထား(၃၇၅)သို့ ရောက်ရှိ ခဲ့သည်။

၂။

အထက်ပါ(၃၂၂၆)ပုဒ်သော ဝတ္ထုတိုများကို ရေး သားသော စာရေးဆရာ စုစုပေါင်းမှာ ၇၆၁ ဦးဖြစ်ကာ အမျိုးသားစာရေးဆရာ ၅၁၁ ဦး၊ အမျိုးသမီးစာရေးဆရာ ၂၀၆ ဦးဖြစ်ပြီး အဆက်အသွယ်မရသဖြင့် မစုံစမ်းနိုင်သော ကြောင့် ကျား-မ မခွဲခြားနိုင်သူမှာ ၄၄ ဦး ရှိနေပါသည်။

အထက်ပါပုံများအရ စာရေးဆရာကျား-မ အချိုးမှာ ၅:၂ ရှိနေပါသည်။ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေတွင် ကျား-မအချိုး မှာ ၀.၉၇:၁ (တစ်နည်းအားဖြင့် ၄.၈၅:၅)ဖြစ်သဖြင့် လူဦး ရေအချိုးအစားနှင့်ယှဉ်လျှင် စာရေးဆရာကျား-မအချိုးမှာ ပြောင်းပြန်အချိုးကျနေသည့်အပြင် ပမာဏအရလည်း များစွာကွာဟနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၃။

၁၁ နှစ်အတွင်း ပုံနှိပ်ဖော်ပြခံရသော ဝတ္ထုတိုအရေ အတွက်နှင့်စာရေးဆရာများကိုယှဉ်တွဲလေ့လာရာတွင် စာရေး ဆရာအများစုသည် တစ်နှစ်လျှင် တစ်ပုဒ်ပင် ပုံနှိပ်ဖော်ပြ မခံရကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ တစ်နှစ်လျှင် ဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ် ပုံနှိပ်ဖော်ပြခံရသော စာရေးဆရာအရေအတွက်မှာ ၇၈ ဦး သာရှိသဖြင့် ယခုစစ်တမ်းမှ လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သော စာရေး ဆရာ စုစုပေါင်း(၇၆၁ဦး)၏ ၁၀.၂ ရာခိုင်နှုန်းသာဖြစ် ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ တဖန်စိတ်ဝင်စားဖွယ်တွေ့ရှိချက်မှာ ပုံနှိပ်ဖော်ပြခံရသော ဝတ္ထုတိုအများစု(၇၀ ရာခိုင်နှုန်း)ကို

December 2018 (eleven years period) is 3226. As in the graph, published numbers in 2018 is 2.4 times more than those published in 2008 (370:152). The published number had reached nearly double in 2011 when military regime had changed into quasi-civilian government. But two years 2012 & 2013 after censorship had stopped, total numbers are more or less the same as in 2011. The highest number published was in 2016 when second quasi-civilian government is established.

2.

All together 761 writers had written those 3226 short stories. Among them 511 are men, 206 are women but 44 are hard to be identified their gender. So the ratio of men and women writers are 5:2. According to

population census (2014) male to female ratio is 0.97:1.0. So there is much and opposite difference between ratio of male and females of population as a whole and that of writers.

3.

Most writers get no chance to publish at least a short story of their own per one year period. Only 78 writers got a short story published in one year time, and that means they are only 10.2% of total number of writers in this survey. However interesting thing is that 70% out of total 3226 short stories had been written by 26% of total 761 writers of this survey. That means only a fourth of total writers wrote most of the published short stories of past eleven years in these three

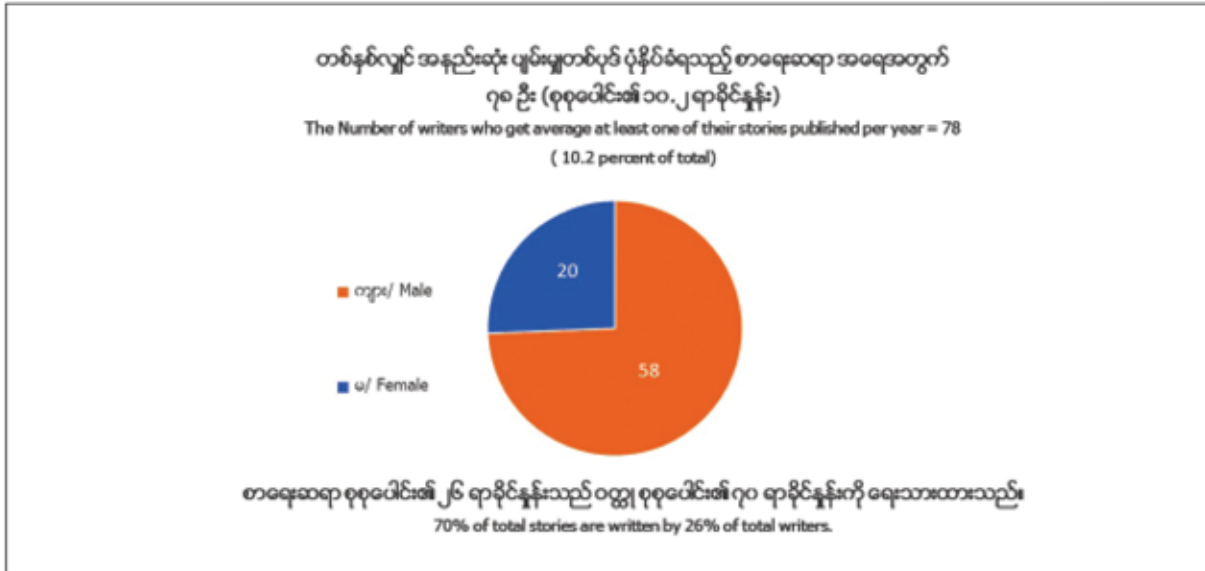

ရေးသားသည့် စာရေးဆရာများသည် လေ့လာခဲ့သော စာရေးဆရာစုစုပေါင်း၏ ၂၆ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်နေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် စာရေးဆရာများ၏ လေးပုံတစ်ပုံ သာသာကသာ ပုံနှိပ်ဖော်ပြခံရသော ဝတ္ထုတိုအများစုကို ရေးသားနေကြခြင်းဖြစ်ပြီး အများစုသော စာရေးဆရာများမှာ တစ်နှစ်လျှင် တစ်ပုဒ်နှုန်းပင် ဖော်ပြခံသူများ ဖြစ်သည်။

magazines, and the rest didn't get chance to have their work published once a year.

4.

Among the top ten writers who got the most number of short stories published, even the top first one got all together 59 short stories

၄။

၁၁ နှစ်တာကာလအတွင်း ဝတ္ထုတိုအရေ အတွက် အများဆုံး(၅၉ ပုဒ်) ဖော်ပြခံရသော စာရေးဆရာ (ကြူးနှစ်)သည်ပင်လျှင် တစ်နှစ်လျှင် ပျမ်းမျှ ၅ ပုဒ်သာ ပုံနှိပ်ဖော်ပြခံရသူဖြစ်နေကြောင်း တွေ့ရသည်။ ယင်းနောက်တွင် ဆက်တိုက်ရှိနေသော အခြားစာရေးဆရာများကို လေ့လာရာတွင် အပုဒ် ၃၀ နှင့်အထက်ဖော်ပြခံရသူ ၃ ဦးသာ ရှိနေသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် စာရေးဆရာများအဖို့ တစ်နှစ်လျှင် ဝတ္ထုတို ၃ ပုဒ်အောက်သာ ပုံနှိပ်ဖော်ပြရန် အခွင့်အလမ်းရှိနေသည်ဟု ဆိုရမည်။

published in this eleven years in three magazines. That means only 5 short stories per year got published. The second and third most number of short stories got published are just above 30. This shows that average number of short stories to get published by one writer is only 3 per one year.

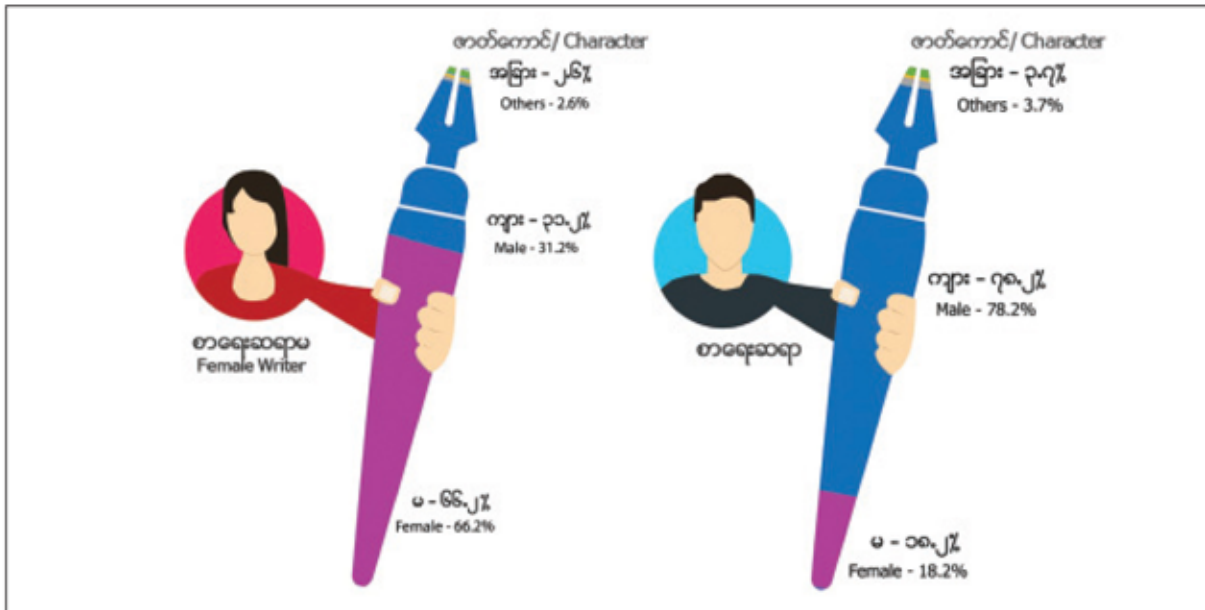
စီမံကိန်းကို ဦးဆောင်ပါဝင်ကြသူများဖြစ်ကြသည့် ရာသက်ပန်(တောင်ငူဆောင်)၊ မောင်သာချို၊ မိချမ်းဝေ၊ စုမိအောင်၊ မသီတာ(စမ်းချောင်း)၊ နန်းကြာဖြူ(ဘားအံ)၊ ခွန်ရှားလှိုင်

၅။

စာရေးဆရာများ၏ ဝတ္ထုတိုများတွင် မည်သည့် လိင်ကို အဓိကဇာတ်ကောင်အဖြစ် သုံးစွဲရေးသားကြောင်း လေ့လာရာတွင် အမျိုးသမီးစာရေးဆရာများက အမျိုးသမီးဇာတ်ကောင်ကို အဓိကထားရေးဖွဲ့မှုမှာ ၆၆.၂ ရာခိုင်နှုန်း ရှိကာ အမျိုးသားဇာတ်ကောင်အား အဓိကထားရေးဖွဲ့မှုမှာ ၃၁.၂ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး အခြားသော လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု ကွဲပြားသူများ၊ တိရစ္ဆာန်များ၊ အရာဝတ္ထုပစ္စည်းများ စသဖြင့် ခြားနားသည့် ဇာတ်ကောင်များကို အဓိကထားရေးဖွဲ့မှုမှာ ၂.၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ အမျိုးသားစာရေးဆရာများက အမျိုး

5.

Writers prefer to write their own gender to be the key characters in their short stories. However women writers write women as key character in 66.2% and men in 31.2% but men writers write men as key character in 78.2% and women in 18.2%. Writers also write other genders like LGBT, animals or objects as key characters and there is not much difference between women and men writers to write those

သားဇာတ်ကောင်ကို အဓိကထားရေးဖွဲ့မှုမှာ ၇၈.၂ ရာခိုင်နှုန်း ရှိကာ အမျိုးသမီးဇာတ်ကောင်အား အဓိကထားရေးဖွဲ့မှုမှာ ၁၈.၂ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး အခြားသောလိင်စိတ် တိမ်းညွတ်မှုကွဲပြားသူများ၊ တိရစ္ဆာန်များ၊ အရာဝတ္ထုပစ္စည်းများ စသဖြင့် ခြားနားသည့်ဇာတ်ကောင်များကို အဓိကထားရေးဖွဲ့မှုမှာ ၃.၇ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။

other gender as key characters. (women 2.6% and men 3.7%) This means that women writers have less preference in choosing their own sex as key character in their short stories than men do.

ထို့ကြောင့် အမျိုးသမီးစာရေးဆရာများက အမျိုးသားစာရေးဆရာများထက် သူတို့ကိုယ်တိုင်၏နေရာမှနေကာ အဓိကဇာတ်ကောင်ဖန်တီးခြင်းအစား အမျိုးသားဇာတ်ကောင်အား အဓိကဇာတ်ကောင်အဖြစ် ဖန်တီးခြင်းကို ပိုမိုဆောင်ရွက်ကြသည်ဟု ဆိုရပါမည်။ အမျိုးသားစာရေးဆရာများကမူ သူတို့ကိုယ်တိုင်၏နေရာမှသာလျှင် အဓိကဇာတ်ကောင်ကို ဖန်တီးကြသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

6.

We also learn relationship between places where writers live and places where their short stories set. It was really hard to find out where writers live as most writers are still not writing anymore; they use pen names and hard to chase who they are; magazine offices have no record kept for eleven years; and they also move a lot for many reasons (eg: being civil servants or trying to be closer to where printing industry is developed).

၆။

စာရေးဆရာများ၏ နေရပ်နှင့်ဝတ္ထုတိုများ၏ ဇာတ်နောက်ခံဒေသတို့ကြား အဆက်အစပ်ကို လေ့လာရာတွင်လည်း အောက်ပါပုံအတိုင်း စိတ်ဝင်စားဖွယ်တွေ့ရပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်အလိုက် စာရေးဆရာ

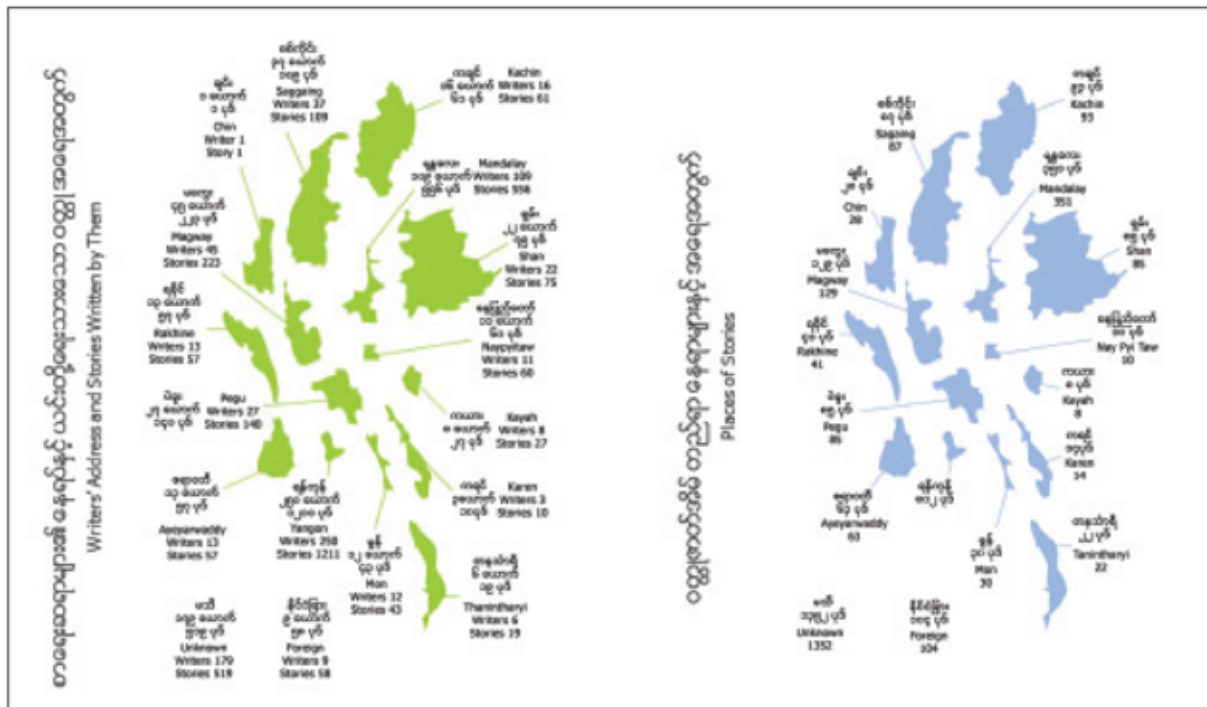
There are all together 250 writers from Yangon division and total number of short

များ၏နေရပ်လိပ်စာများကို အထက်ပါပုံအတိုင်း မြေပုံပေါ်တွင် တင်ကြည့်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ၁၇၉ ယောက်သော စာရေးဆရာများ၏ နေရပ်လိပ်စာကို စုံစမ်းရှာဖွေရန် မလွယ်ကူခဲ့ပါ။ အထက်တွင်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း စာရေးဆရာအများစုမှာ တစ်နှစ်လျှင် တစ်ပုဒ်မျှပင် ဖော်ပြခံရသူများမဖြစ်ကြခြင်း၊ အများစုမှာ အမည်ရင်းထက် ကလောင်နာမည်ကို သုံးစွဲကြသဖြင့် စူးစမ်းရှာဖွေရန် ခက်ခဲခြင်း၊ မဂ္ဂဇင်းတိုက်တိုင်းသည်လည်း အချက်အလက်များကို ၁၁ နှစ်စာ သိမ်းဆည်းထားရန် အခက်အခဲရှိနေခြင်း၊ အချို့မှာ ဝန်ထမ်းစာရေးဆရာများဖြစ်ကာ နေရပ်အပြောင်းအရွှေ့များခြင်း၊ နေရင်းအရပ်များတွင် စာပေအနုပညာလုပ်ငန်းများ မဖွံ့ဖြိုးသဖြင့် အဓိကကျသည့် ရန်ကုန်သို့ပြောင်းရွှေ့အခြေချသူများ ပြားခြင်းစသည့်အကြောင်းများကြောင့်လည်း ယခုရရှိဖော်ပြထားသောအချက်များမှာ တိကျရန် ခက်ခဲပါသည်။

stories they wrote are 1211, which is 37.5% of total number of short stories in this survey. Mandalay division has 109 writers and they wrote all together 17.2% of total short stories (556). Writers whose address couldn't be identified are all together 179 and they wrote 16% of total stories (519). Chin state has only one writer and he wrote only one short story. Other places where less than ten writers live are Karen state (3), Kayah state (8), Tanintharyi division (6).

Six writers who live abroad wrote 58 short stories. There are all together 104 short stories set abroad. So even writers inside the

ရန်ကုန်လိပ်စာနှင့် စာရေးဆရာအရေအတွက်မှာ ၂၅၀ ဦးရှိကာ ယင်းတို့ရေးသားခဲ့သော ဝတ္ထုတိုအရေအတွက်မှာ ၁၂၁၁ ပုဒ် (ဖတ်ရှုစာမူ စုစုပေါင်း ၃၂၂၆ ပုဒ်၏ ၃၇.၅ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိနေပါသည်။ မန္တလေးလိပ်စာနှင့် စာရေးဆရာအရေအတွက်မှာမူ ၁၀၉ ဦး(ရန်ကုန်ရှိ ဦးရေ၏ ထက်ဝက်အောက်)ဖြစ်ပြီး ယင်းတို့ရေးသားခဲ့သော ဝတ္ထုတိုအရေအတွက်မှာ ၅၅၆ ပုဒ် (ဖတ်ရှုစာမူ စုစုပေါင်း ၃၂၂၆ ပုဒ်၏ ၁၇.၂ ရာခိုင်နှုန်း)ဖြစ်သည်။ နေရပ်မသိသော စာရေးဆရာ ၁၇၉ ဦးရှိကာ ယင်းတို့ရေးသားခဲ့သော ဝတ္ထုတိုအရေအတွက်မှာ ၅၁၉ ပုဒ် (ဖတ်ရှုစာမူစုစုပေါင်း ၃၂၂၆ ပုဒ်၏ ၁၆ ရာခိုင်နှုန်း) ဖြစ်သည်။ ချင်းပြည်နယ်တွင် စာရေးဆရာ ၁ ဦးသာရှိပြီး ယင်းစာမူ ၁ ပုဒ်သာ

country wrote about abroad. And there are 1352 short stories we cannot identify the places of setting and it is 41.9% of total stories. 802 short stories (24.8% of total) had been set in Yangon division. 351 stories (10.8%) are set in Mandalay division. Less than 1 % (32) of all short stories are set in Mon state (30), Chin state (28), Tanintharyi division (22), Karen state (14), Naypyidaw (10) and Kayah (8).

We also calculate the density of writers in respected population of states and divisions

ဖတ်ရှုခဲ့သည့်အထဲတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ စာရေးဆရာ ၁၀ ဦးအောက် နေထိုင်သည့်ဒေသများမှာ ချင်း၊ ကရင်(၃ ဦး)၊ ကယား(၈ ဦး) ပြည်နယ်များနှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး (၆ ဦး)တို့ ဖြစ်ကြသည်။ နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် နေထိုင်သော စာရေးဆရာဦးရေမှာ ၉ ယောက်ရှိပြီး ယင်းတို့က ၅၈ ပုဒ် ရေးသားခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ဝတ္ထုတိုများ၏နောက်ခံဒေသများကို ဆန်းစစ်လေ့လာသည့်အခါ စိတ်ဝင်စားဖွယ်များကို တွေ့ရှိရသည်။ နိုင်ငံရပ်ခြားအကြောင်းနောက်ခံထားပြီး ရေးဖွဲ့သည့်ဝတ္ထုတိုမှာ ၁၀၄ ပုဒ်ရှိသဖြင့် ပြည်တွင်းနေစာရေးဆရာများကပင် နိုင်ငံရပ်ခြားနောက်ခံဝတ္ထုအများအပြားကို ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်ဟု ဆိုရမည်။ တဖန်ဝတ္ထုနောက်ခံဒေသကို မည်သည့်အရပ်ဒေသဟု ကောက်ချက်မချနိုင်သော ဝတ္ထုတိုပေါင်း ၁၃၅၂ ပုဒ်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ယင်းပမာဏသည် ဖတ်ရှုစာမူစုစုပေါင်း၏ ၄၁.၉ ရာခိုင်နှုန်းပင်ဖြစ်နေသည်။ ရန်ကုန်တွင် စာရေးဆရာများသက်သို့ ရန်ကုန်ကိုနောက်ခံထားရေးဖွဲ့သော ဝတ္ထုတိုအရေအတွက်မှာလည်း ဒုတိယအများဆုံး (၈၀၂ ပုဒ်၊ ၂၄.၈ ရာခိုင်နှုန်း) ဖြစ်သည်။ မန္တလေးကို နောက်ခံထားသည့် ဝတ္ထုတိုမှာမူ ၃၅၁ ပုဒ်(၁၀.၈ ရာခိုင်နှုန်း) ဖြစ်သည်။ ဖတ်ရှုစာမူအားလုံး၏ ၁ ရာခိုင်နှုန်း(၃၂ပုဒ်) အောက်တွင်ရောက်နေသည့်ဝတ္ထုတို၏ ဒေသနောက်ခံများမှာ မွန်(၃၀ ပုဒ်)၊ ချင်း(၂၈ ပုဒ်)၊ တနင်္သာရီ(၂၂ ပုဒ်)၊ ကရင်(၁၄ ပုဒ်)၊ နေပြည်တော် (၁၀ ပုဒ်) နှင့် ကယား(၈ ပုဒ်) တို့ဖြစ်ကြသည်။

အထက်ပါတွေ့ရှိချက်များအပြင် ၂၀၁၄ ခုနှစ် လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်းအရတိုင်း ဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်များ၏ လူဦးရေများကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်ကာ ဒေသအလိုက်ရှိနေသော စာရေးဆရာအရေအတွက်၏ သိပ်သည်းဆကိုလေ့လာကြည့်ရာ အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရသည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လ ၉ ရက်က ပြုလုပ်ခဲ့သည့် စစ်တမ်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ဆန်းစစ်ဆွေးနွေးပွဲတက်ရောက်လာကြသည့် မြန်မာနိုင်ငံအဝန်း ဖိတ်ကြားထားသော စာရေးဆရာ/ဆရာမများ

လူဦးရေငါးသောင်းအောက်တွင် စာရေးဆရာတစ်ယောက်နှုန်း နေထိုင်သည့်ဒေသများမှာ ရန်ကုန်တိုင်းနှင့် ကယားပြည်နယ်ဖြစ်သည်။ ကယားပြည်နယ်သည် စာရေးဆရာအရေအတွက် ၈ ဦးသာ ရှိသော်လည်း ပြည်နယ်လူဦးရေအရ သိပ်သည်းဆအချိုးမှာမူ များနေသည်မှာ ရန်ကုန်တိုင်း၏ စာရေးဆရာသိပ်သည်းဆမျှပင် ဖြစ်နေသည်။ လူဦးရေသိပ်သည်းဆအရ အနည်းဆုံးမှာ ကရင်ပြည်နယ်ဖြစ်သည်။ ကရင်ပြည်နယ်တွင် စာရေးဆရာ ၃ ဦးသာ ရှိသော်လည်း ယင်း၏ လူဦးရေစုစုပေါင်းနှင့်ချင့်တွက်သည့်အခါ သိပ်သည်းဆမှာ လူဦးရေ ငါးသိန်းအထက်တွင်မှ စာရေးဆရာတစ်ဦးရှိသည်ဟု အဖြေထွက်သည်။ ချင်းပြည်နယ်တွင် စာရေးဆရာတစ်ဦးသာ နေထိုင်သော်လည်း ယင်းပြည်နယ်၏ လူဦးရေစုစုပေါင်းအချိုးနှင့် တွက်သည့်အခါ ချင်းပြည်နယ်သည် လူဦးရေ လေးသိန်းနှင့်ငါးသိန်းကြားတွင် စာရေးဆရာတစ်ဦးနှုန်းရှိသည့်ဒေသ ဖြစ်သွားသည်။ စာရေးဆရာသိပ်သည်းဆများသည့်ဒေသများသည် ဗမာလူမျိုးအများစုနေထိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီးများဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆနိုင်မည်ဖြစ်သည့်အတိုင်း စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ပဲခူးတိုင်း၊ မကွေးတိုင်း၊ မန္တလေးတိုင်းနှင့် နေပြည်တော်တို့တွင် သိပ်သည်းဆများမှာ လူဦးရေ ငါးသောင်းနှင့် တစ်သိန်းကြားမှ တစ်သိန်းနှင့်နှစ်သိန်းကြားတွင် စာရေးဆရာတစ်ဦးနှုန်း ရှိနေသည်။ ထူးခြားချက်မှာ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် မွန်ပြည်နယ်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းပြည်နယ်နှစ်ခုသည် လူဦးရေ တစ်သိန်းနှင့်နှစ်သိန်းကြားတွင် စာရေးဆရာတစ်ဦးနှုန်း ရှိနေသည့်ပြည်နယ်များဖြစ်ကြသည်။ လူဦးရေနှစ်သိန်းနှင့် လေးသိန်းကြားတွင် စာရေးဆရာတစ်ဦးနှုန်း ရှိနေသည့်ဒေသများမှာ တနင်္သာရီတိုင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

၇။

ဝတ္ထုဇာတ်အိမ်တည်နေရာဒေသအလိုက် စာရေးဆရာများ၏နေရပ်တို့ကို ယှဉ်တွဲလေ့လာဖြစ်ပါသည်။ မည်သည့်ဒေသများအကြောင်းကို မည်သည့်ဒေသမှ စာရေးဆရာများက ရေးသားခဲ့ကြသနည်း၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ကိုယ့်ဒေသအကြောင်း ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုရေးသားကြသလော၊ အခြားဒေသအကြောင်းကို တခုတ်တရ အားထုတ်ပြီး ရေးသားကြသလောဟု ဆန်းစစ်လိုသဖြင့် လေ့လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် စာရေးဆရာများ၏ လတ်တလောနေရပ်ပေါ်တွင်သာ အခြေခံထားနိုင်ပါသည်။ ယင်းတို့၏ဇာတိချက်ကြွေးမွေးရပ်မြေများကိုမူ ရှာဖွေပြုစုရန် မလွယ်ကူခဲ့ပါ။ ရသမျှအချက်အလက်များအရ အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရသည်။

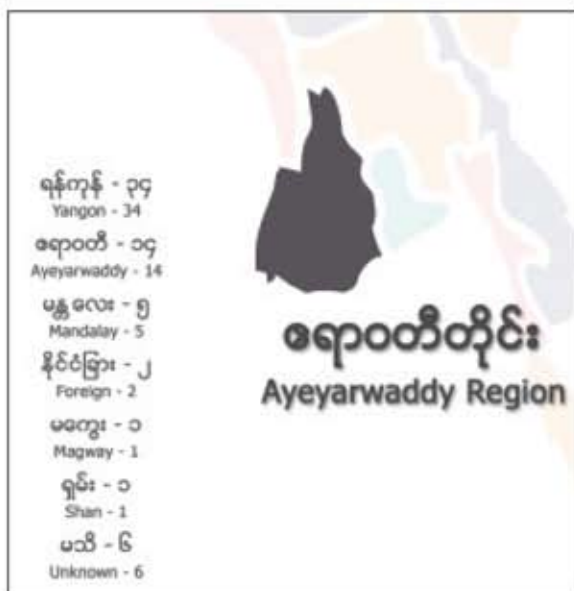

၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လ ၉ ရက်က ပြုလုပ်ခဲ့သည့် စစ်တမ်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ဆန်းစစ်ဆွေးနွေးပွဲတက်ရောက်လာကြသည့် မြန်မာနိုင်ငံအဝန်း ဖိတ်ကြားထားသော စာရေးဆရာ/ဆရာမများ

according to 2014 population census. Places where one writer per 50,000 population live are Yangon division and Kayah state. The least density place of writers is Karen state and it is only one per 500,000 population. Though only one writer lives in chin state, density of writer in Chin state is one per between 400,000 and 500,000. And the most places where dense population of writers live (one in 50,000 to 100,000) are Bamar-majority divisions and those are Sagaing division, Pegu division, Magway division, Mandalay division and Naypyidaw region. Kachin state and Mon state has one writer in 100,000 to 200,000 population density. One writer in 200,000 to 400,000 population density places are Tanintharyi division, Rakhine state and Shan state.

7.

We also study comparison between places of setting of short stories and places where writers live. We aim to understand how writers try to write or reflect about places where they do not live. However a lot of writers are moving a lot inside the country and we just record their most current address. And it was almost impossible to know the birth places of writers. The results are as following.

အထက်ပါပုံများကို လေ့လာရာတွင် ကိုယ့်ဒေသ အကြောင်း ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး ရေးသားကြသည်ဟု ဆိုနိုင်မည့် ဒေသက အများစုဖြစ်သည်။ ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ရခိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်များနှင့် စစ်ကိုင်း၊ ပဲခူး၊ မကွေး၊ မန္တလေး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတို့ကို နောက်ခံထားပြီး ရေးသားသောဝတ္ထုများအနက် အရေအတွက် အများဆုံးကို ယင်းပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများတွင် နေထိုင်သော စာရေးဆရာများက ရေးသားခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထူးခြားချက်မှာ ကယားပြည်နယ်ဖြစ်ကာ ယင်းဒေသအကြောင်း ရေးသားထားသော ဝတ္ထုတို ၈ ပုဒ်စလုံးကို ကယားပြည်နယ်တွင် နေထိုင်သော စာရေးဆရာများ ကိုယ်တိုင်က ရေးသားခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပြီး အခြားမည်သည့်

Short stories set in Kachin, Kaya, Kayin, Rakhin & Shan states, Sagaing, Bago, Magway, Mandalay & Yangon divisions were written by writers live in those respective areas. Among this, Kayah is a difference. All eight stories about Kaya were written by writers from Kaya. This means that no writers from other parts of the country ever write about Kaya. Among other states, stories about Mon state had been written more by writers from Yangon division than those from Mon state. But stories about Rakhine state had been

ဒေသက စာရေးဆရာကမျှ ကယားပြည်နယ်အကြောင်း ရေးသားခဲ့ကြောင်း မတွေ့ရှိရပါ။ ပြည်နယ်များအနက် မွန်ပြည်နယ်အကြောင်းကိုမူ ဒေသခံမွန်ပြည်နယ်နေ စာရေးဆရာများထက် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် နေထိုင်သော စာရေးဆရာများက ပိုရေးသားခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်အကြောင်းကိုလည်း အခြားဒေသက စာရေးဆရာများထက် ရခိုင်နေရင်းစာရေးဆရာများအများစုက ရေးသားခဲ့ကြကြောင်း တွေ့ရသည်။ ရခိုင်နေရင်းစာရေးဆရာများ ရေးသားသည့်ဝတ္ထုအရေအတွက်(၂၇ ပုဒ်)မှာ ယင်းဒေသအကြောင်း ရေးသားထားသည့်ဝတ္ထုအရေအတွက် စုစုပေါင်း (၄၁ ပုဒ်)၏ ၆၅.၈ ရာခိုင်နှုန်း ရှိနေသည်။ ထူးခြားသည့်ပြည်နယ်များမှာ ကချင်နှင့်ချင်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းဒေသများအကြောင်းကို အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှာ နေထိုင်သည့်စာရေးဆရာများက အရေအတွက်ကွာခြားချက် မများမူဘဲ မျှတစွာရေးသားခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

တိုင်းဒေသကြီးများအနက် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးမှာ ထူးခြားသည်။ ယင်းဒေသတွင်း နေထိုင်သော စာရေးဆရာများက ရေးသားသော ဝတ္ထုအရေအတွက်မှာ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးနေ စာရေးဆရာများက ယင်းဒေသအကြောင်း ရေးသားသော ဝတ္ထုအရေအတွက်ထက်ပင် နည်းနေသည်။ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင်လည်း အလားတူ ဖြစ်နေသော်လည်း တနင်္သာရီနေစာရေးဆရာများက ရေးသားသော ဝတ္ထုတိုအရေအတွက်မှာ သိသိသာသာ နည်းပါးနေသည်။

၈။

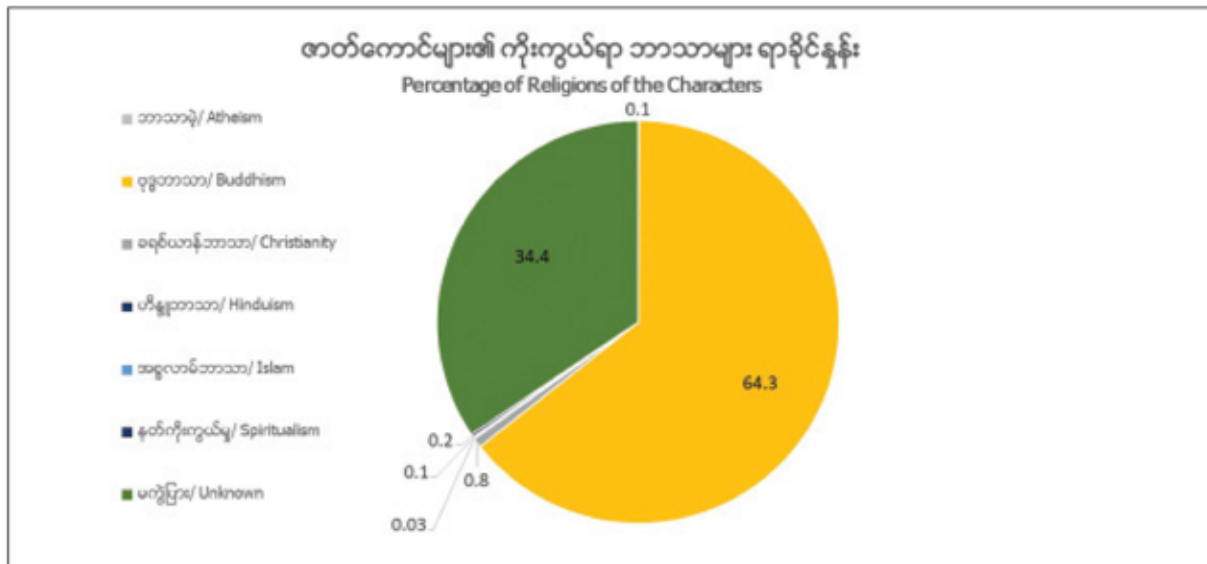
ဝတ္ထုတိုများတွင် အဓိကဇာတ်ကောင်တို့၏ လူမျိုးနှင့်ကိုးကွယ်ရာဘာသာကို လေ့လာဆန်းစစ်ရာ အများစုသောဝတ္ထုတိုများတွင် ယင်းအကြောင်းအရာတို့ကို သိသာထင်ရှားသကဲ့သို့ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ရသမျှအချက်အလက်များကို အခြေခံကာ ဆန်းစစ်ရာတွင် အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရသည်။

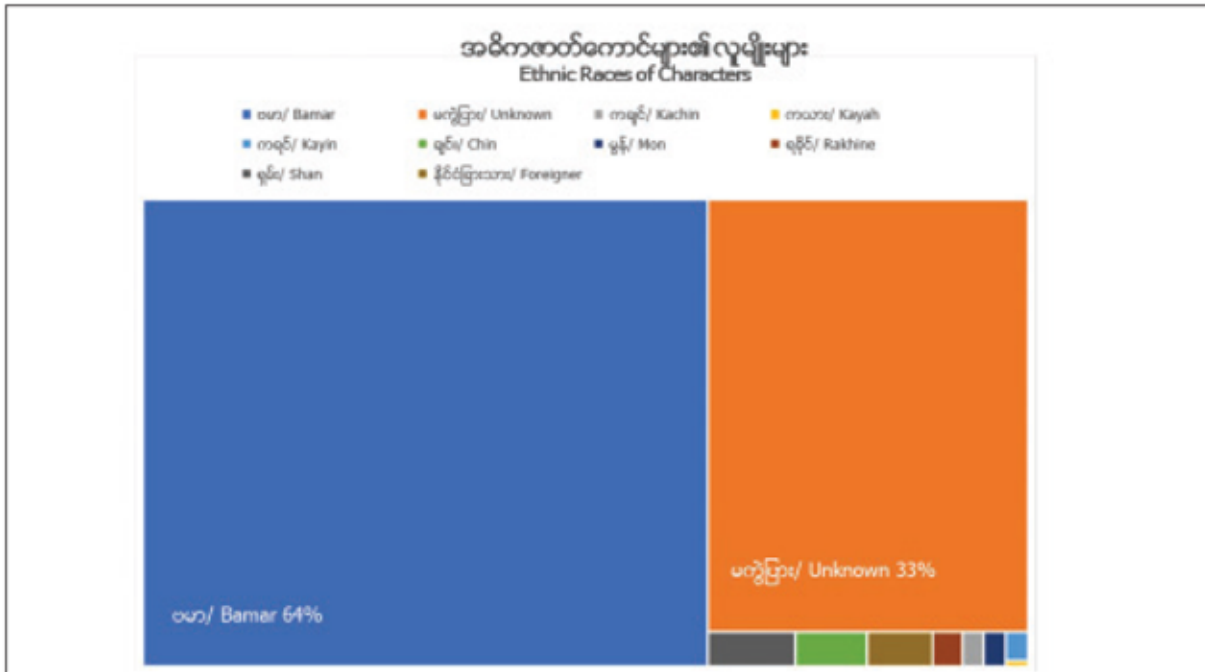
written mainly by writers from Rakhine state. They wrote 27 stories about Rakhine state and it is 65.8% of total number of stories (ie 41) about its state got published. The interesting finding is with Kachin and Chin state. There are stories about those two states and those were written quite evenly among writers from all different region of the country.

Among divisions, Tanintharyi is different. Writers from Tanintharyi division wrote less stories about their own division than writers from Yangon division did. Ayawaddy division has similar incident but Tanintharyi case is more obvious. Please look at the info graphs.

8.

Many short stories didn't mention obviously about race and religion of its key characters. Based on information we can dig enough from our review, the findings are as follow.

အဓိကဇာတ်ကောင်များ၏လူမျိုးတွင် ဗမာလူမျိုး အများစု(၆၄ ရာခိုင်နှုန်း)ဖြစ်ပြီး မည်သည့်လူမျိုးဟု ဆန်းစစ်ကောက်ချက်ချနိုင်ခြင်းမရှိသည့်အရေအတွက်မှာ ၃၃ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်နေသည်။ အဓိကဇာတ်ကောင်များ၏ကိုးကွယ်ရာဘာသာတွင်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ အများစု(၆၄.၃ ရာခိုင်နှုန်း) ဖြစ်နေသည်။ ထို့အတူ မည်သည့်ဘာသာတရားအား ကိုးကွယ်သဟု တိကျသေချာသိကွဲမရှိသည့် ဇာတ်ကောင်များမှာ ၃၄.၄ ရာခိုင်နှုန်းထိ ရှိနေပြီး ကျန်ဘာသာတရားများကို ကိုးကွယ်သည်ဟု ဖော်ထုတ်ရေးသားထားသော ဇာတ်ကောင် အရေအတွက်များမှာ သိသိသာသာနည်းပါးလွန်းလှသည်။ တဖန်ဝတ္ထုပုဒ်ရေ ၃၂၂၆ ပုဒ်တွင် မေတ္တာဖွဲ့ဝတ္ထုပုဒ်ရေမှာ စုစုပေါင်း ၁၄၂၇ ပုဒ်ဖြစ်သဖြင့် အခြားအကြောင်းအရာများထက် များစွာသာလွန်သည့်အကြောင်းအရာဖြစ်သည်တွင် ဗမာလူမျိုးတို့၏မေတ္တာဖွဲ့အကြောင်းကို ဖွဲ့ဆိုထားသော ဝတ္ထုအရေအတွက်မှာ ၉၄၀ ပုဒ်ရှိနေသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ အခြားလူမျိုးများ၏ မေတ္တာဖွဲ့အကြောင်း ဖွဲ့ဆိုထားသော ဝတ္ထုအရေအတွက်များတွင်လည်း ဒုတိယအများဆုံးမှာ ရှမ်းလူမျိုးမေတ္တာဖွဲ့ဝတ္ထုမှာ ၁၀ ပုဒ်ဖြစ်ကာ မွန်လူမျိုးမေတ္တာဖွဲ့ဝတ္ထုမှာ ၂ ပုဒ်သာဖြစ်သည်။ ဗမာမေတ္တာဖွဲ့ဝတ္ထုတိုအရေအတွက်နှင့်ယှဉ်လျှင် ၉၄ ဆ မှ ၄၇၀ ဆအထိ လျော့နည်းနေကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

၉။

ဝတ္ထုတိုများ၏အကြောင်းအရာများကို မလေ့လာမီ တူရာအစုအဖွဲ့ဖြင့် အနက်ဖွင့်ရန် ကြိုးစားခဲ့ကြပါသည်။ ယခင်က သုတေသနလုပ်ထားခြင်းမျိုး မရှိသဖြင့် အတတ်နိုင်ဆုံး လွယ်ကူရှင်းလင်းစေရန် ရည်ရွယ်ပြီး စုဖွဲ့ခဲ့ကြကာ နောက်ဆက်တွဲတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ (မည်သို့ပင်ဆိုစေ ပုဂ္ဂလိကဌာနလွှမ်းမိုးသော ဝတ္ထုတိုများကို ဖတ်ရှုပြီး အနက်

Main race of all key characters in this 3226 stories is Bamar (64%) and 33% of them are unidentified. And main religion of those key characters are Buddhists (64.3%) and 34.4% are unidentified. The other race or ethnicity and religion apart from Bamar Buddhists are insignificant numbers.

And among 3226 stories, the most content topic is about love or loving-kindness stories (1427 stories) and among those 1427 stories, 940 stories are about Bamar. The second and third most top love stories about other race or ethnicity is about Shan (10 stories) and Mon (2 stories). This show that Bamar love stories are around 94 to 470 times more than love stories of other race or ethnicity.

၉.

Before and during we reviewed short stories, we tried to categorize content topics of those stories based on our reading and writing experiences. As there was no earlier survey on this, we just used our own categorizations. We need to confess that our categorization might not be subjective nor strong.

According to our findings, the most top written stories are love or loving-kindness

ကောက်ရာတွင် အကောက်အယူကွဲလွဲမှုများ ရှိနိုင်သည်ကို ဝန်ခံပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရှိသင့်သည့်အစုအဖွဲ့မျိုးထက် ဖတ်ရှုတွေ့ရှိရသော အကြောင်းအရာများပေါ်တွင် အခြေခံကာ စုဖွဲ့မှုမျိုးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။)

တွေ့ရှိချက်အရမေတ္တာဖွဲ့သည်သာ အများဆုံး ရေးဖွဲ့သော အကြောင်းအရာဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် စာပေစိစစ်ရေးဖျက်သိမ်းခဲ့သော်လည်း မဂ္ဂဇင်းတို့၏သဘာဝအရ စာမူများကို ကြိုတင်ပေးပို့လေ့ရှိကြသဖြင့် စာပေစိစစ်ရေး မဖျက်သိမ်းမီကာလကို ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအထိ သတ်မှတ်ကာ စာပေစိစစ်ရေးအလွန်ကာလကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှစတင်သတ်မှတ်ကာ ဝတ္ထုတိုများ၏ နောက်ခံအကြောင်းအရာ အပြောင်းအလဲကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။ စာပေစိစစ်ရေးအလွန်ကာလတွင် မည်သည့်အကြောင်းအရာများကို ပိုမိုရေးသားလာကြသည်၊ မည်သည့်အကြောင်းအရာများကိုမူ မရေးကြတော့ ဟူသော စာပေစိစစ်ရေး၏သက်ရောက်မှုကို လေ့လာလိုပါသည်။

stories. Though the press scrutiny board had been stopped in mid-2012, we make period from January 2008 till December 2012 (ie 5 years) as 'during censorship' since all short stories got published only after at least 3-6 months after those were written according to the nature of publication. We marked period from January 2013 till December 2018 (ie 6 years) as 'after censorship'. We aim to study what the difference in stories' content topic during and after censorship period.

In the figure, the difference in number of short stories got published is obvious between during and after censorship period. But we need to be careful looking at this as the ratio of duration of those during and after

အထက်ပါပုံတွင် စာပေစိစစ်ရေးမဖျက်သိမ်းမီနှင့် ဖျက်သိမ်းပြီး ပုံနှိပ်ဖော်ပြခံရသော ဝတ္ထုတိုများ၏အရေအတွက် ကွာဟမှုကို မြင်သာအောင် ဖော်ပြထားသော်လည်း ယခုစစ်တမ်းတွင် လေ့လာသောနှစ်ကာလအရ မဖျက်သိမ်းမီကာလမှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၂ ခုနှစ်အထိ ၅ နှစ်တာ ဖြစ်ပြီး ဖျက်သိမ်းပြီးကာလမှာမူ ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်ကာလအထိ ၆ နှစ်တာဖြစ်သဖြင့် ပုံနှိပ်ဖော်ပြခဲ့သော ဝတ္ထုအရေအတွက်အချိုးအစားမှာ ၁:၁.၈ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကိုအခြေခံအဖြစ် မှတ်ယူပြီး အကြောင်းအရာအမျိုးအစားအလိုက် စိစစ်ရေးမဖျက်သိမ်းမီနှင့် ဖျက်သိမ်းပြီး ကွာဟချက်အပြောင်းအလဲများကို လေ့လာသွားမည်ဖြစ်

censorship period itself is 1:1.8. Therefore, we can say that stories about love or loving-kindness got published after censorship was a bit less even though the number is increased from 546 stores (during) to 700 stores (after) as the ratio is only 1:1.3.

The other content topics of majority of stories are nature of human and ethics. Total number of this category is 272 during censorship period and 681 after censorship, so the ratio becomes 1:2.5.

ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာဖွဲ့ဝတ္ထုတိုများသည် စိစစ်ရေး မဖျက်သိမ်းမီ ၅၄၆ ပုဒ်၊ ဖျက်သိမ်းပြီး ၇၀၁ ပုဒ်ဖြစ်ရာ ၁:၁.၃ ရှိသဖြင့် စိစစ်ရေးဖျက်သိမ်းပြီးသည့်အခါ မေတ္တာဖွဲ့ ဝတ္ထုများ အထိုက်အလျောက် လျော့နည်းသွားသည်ဟုသာ ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဝတ္ထုတိုအများစု၏အကြောင်းအရာများတွင် ပါဝင် လေ့ရှိသည်မှာ လူ့သဘောသဘာဝနှင့်ကိုယ်ကျင့်တရားပိုင်း ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အနွဲ့၊ တင်ပြမှုများ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအစု အဖွဲ့တွင်မူ စိစစ်ရေး မဖျက်သိမ်းမီက ၂၇၂ ပုဒ်သာ ရှိခဲ့ရာမှ ဖျက်သိမ်းပြီးသည့်အခါ ၆၈၁ ပုဒ်ဖြစ်လာရာ ၁:၂.၅ အထိ တိုးလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် သိသာ စွာ တိုးများလာသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ဘဝရှင်သန်ရပ်တည်ပုံအမျိုးမျိုးအကြောင်းကို ရေးသားထားသောဝတ္ထုတိုများသည်လည်း စိစစ်ရေးမဖျက်မီ (၃၂၀ ပုဒ်)နှင့်ဖျက်သိမ်းအပြီး (၄၀၀ ပုဒ်)တွင် ကွာခြားမှု မများလှပါ။ တစ်နည်းအားဖြင့် စိစစ်ရေး ဖျက်သိမ်းပြီးသည့် အခါ ဘဝရှင်တည်ရှင်သန်ပုံ နောက်ခံဝတ္ထုများ လျော့နည်း သွားပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအစုအဖွဲ့အောက်တွင် အကျုံး ဝင်သော ဘဝရှင်သန်ရပ်တည်ပုံတစ်မျိုးဖြစ်သည့် အဂတိ လိုက်စားမှုအကြောင်း ဝတ္ထုတိုများမှာမူ ပမာဏကွာခြား ချက်ထင်ရှားပါသည်။ စိစစ်ရေးမဖျက်သိမ်းမီ ၅ ပုဒ်နှင့် ဖျက်သိမ်းပြီး ၄၄ ပုဒ်ဖြစ်သဖြင့် အချိုးအစားအရ ၁:၈.၈ ဖြစ်ပါသည်။ ခိုးယူခြင်း၊ အခမ္မာယူခြင်းဆိုင်ရာ ဝတ္ထုများ ၏အရေအတွက်မှာ စိစစ်ရေးမဖျက်သိမ်းမီ (၆၆ ပုဒ်)နှင့် ဖျက်သိမ်းပြီး(၁၁၅ ပုဒ်) ဖြစ်သဖြင့် ၁:၁.၇၄ ကွာဟချက် မထင်ရှားပါ။ ဆင်းရဲမွဲတေမှုအကြောင်းဝတ္ထုတိုများမှာလည်း စိစစ်ရေးမဖျက်သိမ်းမီ (၂၁၈ ပုဒ်)နှင့် ဖျက်သိမ်းပြီး(၂၃၈ ပုဒ်) ဖြစ်သဖြင့် ၁:၁.၁ ကွာဟချက်အရ ဆင်းရဲမွဲတေမှု အကြောင်းမှာ စိစစ်ရေးဖျက်သိမ်းပြီးသည့်အခါ ရေးသား မှုသော်လည်းကောင်း၊ ရွေးချယ်ဖော်ပြမှုသော်လည်းကောင်း လျော့နည်းသွားသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

နိုင်ငံရေးနောက်ခံဝတ္ထုတိုဟု ဆိုရမည့်ဝတ္ထုတိုများ သည် ခေတ်အဆက်ဆက်ရှိနေခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံရေးပါတီ များ၊ ရွေးကောက်ပွဲများစသည့် ထင်ရှားတိကျစွာရေးသား သည့်ဝတ္ထုတိုများသည် စိစစ်ရေးမဖျက်သိမ်းမီက ၂၀ ပုဒ် သာရှိခဲ့ပြီး ဖျက်သိမ်းပြီးသည့်အခါ ၈၃ ပုဒ်ဖြစ်လာသဖြင့် အချိုးမှာ ၁:၄.၂ ဖြစ်ရာ သိသာစွာကွာခြားလာသည်ဟု ဆိုရပါမည်။ ထို့တူ စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးအကြောင်း နောက်ခံ ဝတ္ထုတိုစုစုပေါင်းသာမက ယင်းအစုအဖွဲ့တွင် အကျုံးဝင် သော ပြည်တွင်းစစ်ဆိုင်ရာနှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ ဝတ္ထုတို တို့၏အရေအတွက်မှာ စိစစ်ရေး မဖျက်သိမ်းမီကနှင့် ဖျက် သိမ်းအပြီးတွင် အချိုးအားဖြင့် ၁:၇.၉ ဖြစ်သဖြင့် သိသိသာ သာပိုမိုများပြားလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

အခြားထင်ရှားသော ကွာဟချက် ရှိသည့်

၂၀၁၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂ ရက်က ပြုလုပ်ခဲ့သည့် သုတေသနနည်းလမ်းသင်တန်း မှတ်တမ်းပုံရိပ်များ

There is not much difference in the category of way of life struggle or survival as 320 stories got published during and 400 after censorship. It shows that after censorship, stories about way of life struggle or survival got published less. However, under this category, stories about corruption had been significantly increased between during and after censorship, the ratio is 1:8.8 (5 stories during and 44 after). Stories about burglary or committing crime are not much difference in number as the ratio is 1:7.4 (66 during and 115 after censorship). Stories about poverty had been obviously decreased after censorship as the ratio is 1:1.1 (218 during and 238 after censorship).

There are many short stories indirectly reflecting political situation throughout our history. But we focus on stories with more direct telling about election, political parties

အကြောင်းအရာမှာ မေတ္တာဖွဲ့ဝတ္ထုများအောက်တွင် အကျုံးဝင်သော လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှုကွဲပြားခြားနားသူများ (LGBT)အကြား မေတ္တာဖွဲ့ဝတ္ထုတိုများ၏အရေအတွက် ဖြစ်ပါသည်။ စိစစ်ရေးမဖျက်သိမ်းမီက ၆ ပုဒ်မှ ဖျက်သိမ်းပြီးသည့်အခါ ၂၀ ပုဒ်ဖြစ်လာရာ ၁:၃.၃ ရှိလာသဖြင့် များစွာ တိုးများလာသည်ဟု ဆိုနိုင်နေပါသည်။ အလားတူ မူးယစ်ဆေးဝါးအကြောင်းသက်သက်နောက်ခံဝတ္ထုတိုများမှာ စိစစ်ရေး မဖျက်သိမ်းမီက ၁ ပုဒ်မှ ဖျက်သိမ်းပြီးသည့်အခါ ၈ ပုဒ်ဖြစ်လာသဖြင့် ၁:၈ ရှိလာပြီး များစွာပိုများလာသည်မှာ သိသာပါသည်။

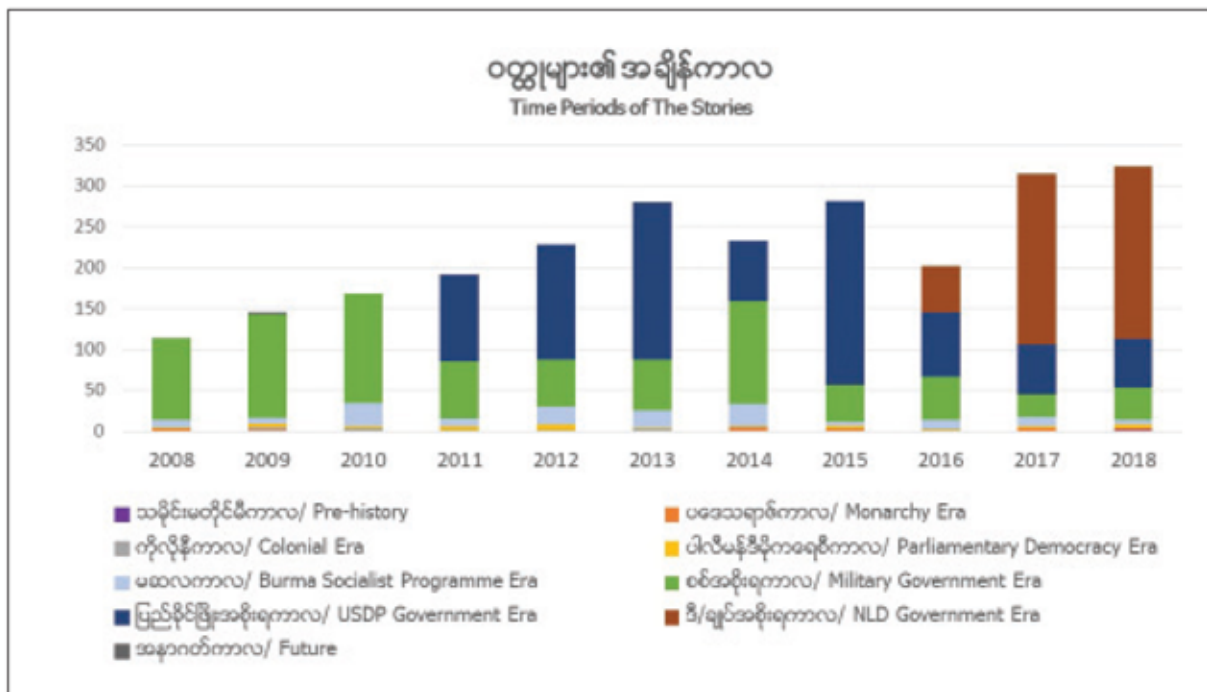
တဖန်ဝတ္ထုတိုများ၏ နောက်ခံအချိန်ကာလကို လေ့လာရာတွင် စစ်အစိုးရကာလ(၁၉၈၈-၂၀၁၀)ကို နောက်ခံထားရေးဖွဲ့သောဝတ္ထုတိုများမှာ ၁၁ နှစ်တာကာလအတွင်း ဖော်ပြခဲ့သော ဝတ္ထုတိုများတွင် စဉ်ဆက်မပြတ် ရေပန်းစားခဲ့သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ ထူးခြားချက်မှာ စစ်အစိုးရကာလ နောက်ခံဝတ္ထုများကို စစ်အစိုးရကာလတွင်းသာမက ၂၀၁၈ ခုနှစ်ထိတိုင် ရေးသားနေကြဆဲဖြစ်သော်လည်း ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ပိုမိုရေးသားဖော်ပြခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲရှိခဲ့သော ၂၀၁၅ ခုနှစ်ထက်ပင် ပိုမိုခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။

and related issues as stories about politics. After censorship more stories about politics had been published, and the ratio is 1:4.2 (20 during and 83 after censorship). Similarly stories about war and peace had been significantly increased after censorship as the ratio is 1:7.9.

Among love stories, stories about LGBT love is obviously increased and the ratio is 1"3.3 (6 during and 20 after censorship). Similarly stories about drug use had increased after censorship and the ratio is 1:8 (1 during and 8 after).

When we study the period of short stories themselves, we could say stories based in military regime era have been popular consecutively throughout our eleven years study period. Though this had been happened till 1218, 2014 published the most stories about military regime.

တွေ့ရှိချက်များအား ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း

အထက်ပါတွေ့ရှိချက်အနှစ်ချုပ်များကို လေ့လာခြင်းဖြင့် လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်ကာလအတွင်း မြန်မာ့ပင်မ ရေစီးမဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုတိုများထဲတွင် လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ နေရာဒေသအားဖြင့် အားလုံးအကျုံးဝင်မှုမရှိဘဲ စာပေစိစစ်ရေး

Review on findings

Based on our reviewed findings we conclude that there is no inclusiveness in mainstream three literary magazines of past eleven years in terms of gender, race or

မဖျက်သိမ်းမီနှင့် ဖျက်သိမ်းအပြီးတွင်လည်း အားလုံးအကျုံးဝင်မှုရော ဝတ္ထုနောက်ခံအကြောင်းအရာအရ ကွဲပြားစုံလင်မှုအခြေအနေပါ သိသိသာသာပြောင်းလဲခြင်းမရှိဟု ဆိုရပါမည်။

၁။

စာပေစိစစ်ရေး မဖျက်သိမ်းမီနှင့် ဖျက်သိမ်းအပြီးတွင် ဝတ္ထုတိုအရေအတွက်မှာ သိသိသာသာ ကွာခြားနေသည်။ ဖျက်သိမ်းအပြီးတွင် အရေတွက်သည် မဖျက်သိမ်းမီကထက် ၂.၄ ဆ ပိုမိုများပြားနေသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ သက်ဆိုင်ရာမဂ္ဂဇင်းများ၏အယ်ဒီတာများက ဝတ္ထုတိုများကို ပိုမိုရွေးချယ်ဖော်ပြလာကြခြင်းကြောင့်ဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း စာပေစိစစ်ရေးရပ်ဆိုင်းသွားခြင်းကြောင့် အယ်ဒီတာလွတ်လပ်ခွင့်ပိုမိုရရှိလာခြင်း၊ ပိုမိုများပြားသောစာရေးသူများက ဝတ္ထုတိုများ ပိုမိုရေးသားပေးပို့လာခြင်း၊ စာဖတ်သူများကလည်း ဝတ္ထုတိုများကို ပိုမိုဖတ်ရှုလိုစိတ်ရှိလာခြင်း၊ အချို့သောမဂ္ဂဇင်းများ ရပ်နားသွားသဖြင့် ဆက်လက်ရပ်တည်ဆဲဖြစ်သည့် မဂ္ဂဇင်းများတွင် စုပြုံရေးသားလာကြခြင်း၊ အလေ့လာခံမဂ္ဂဇင်းများတွင် ပါဝင်သော ရွှေအမြုတေမဂ္ဂဇင်းအတွက် ရွှေအသစ်ကဏ္ဍဖြင့် ကလောင်သစ်များကို တသီးတသန့်နေရာပေးဖော်ပြခြင်းတို့ကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟုဆိုရပါမည်။ (စုစုပေါင်း ၃၂၂၆ ပုဒ်တွင် ၂၇၉ ပုဒ်မှာ ရွှေအသစ်ကဏ္ဍတွင် ဖော်ပြခံရသောဝတ္ထုတိုများ ဖြစ်သဖြင့် ၈.၆ ရာခိုင်နှုန်း ရှိနေသည်)

၂။

ဝတ္ထုတိုစာရေးဆရာအများစုမှာ အမျိုးသားများဖြစ်ကာ အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးအချိုးမှာ ၅:၂ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ သမိုင်းအစဉ်အလာအရဟုပင် ဆိုနိုင်ကြောင်း ထောက်ပြကြသည်။ ယခင်က ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် သာစာသင်ကြားပေးခဲ့သဖြင့် စာတတ်မြောက်သူများမှာ အမျိုးသားအများစုဖြစ်သဖြင့် စာပေကို ရေးသားပြုစုနိုင်သူအများစုမှာလည်း အမျိုးသားများပင်ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ အစဉ်အလာအရ သမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် စာရေးဆရာ ကျား-မအချိုးမှာ ၄:၁ ထက်မပိုခဲ့ဟု သုံးသပ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၈၈ မတိုင်မီ ၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသမီးစာရေးဆရာများ ဦးဆောင်သည့်မဂ္ဂဇင်း ၃ စောင် ပေါ်ထွက်ခဲ့ပြီးနောက် အမျိုးသမီးစာရေးဆရာအသစ်များ ပိုမိုပေါ်ထွက်လာအောင် တွန်းအားပေးနိုင်ခဲ့သည်ဟု သုံးသပ်ကြသည်။ ယခုခေတ်တွင် အမျိုးသမီးများ စာတတ်မြောက်မှုများစွာ တိုးတက်လာသော်လည်း အခြားသော တာဝန်များ ပိနေသဖြင့်လည်းကောင်း၊ စာပေအနုပညာကို စိတ်ဝင်စားမှုအားနည်းသဖြင့်လည်းကောင်း အမျိုးသမီးစာရေးဆရာအရေအတွက်မှာ နည်းနေဆဲဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

၃။

၁၁ နှစ်အတွင်း ပုံနှိပ်ဖော်ပြခံရသောဝတ္ထုတို

ethnicity, religion and places (demography), and there is also no obvious changes in terms of both inclusiveness and diversity of story content between during and after censorship period.

1.

There is significant difference in numbers of short stories published between during and after censorship. There is 2.4 times increased after censorship. This would tell us that those three magazines published more short stories after censorship. However, there may be other reasons. Eg: more editorial independence after censorship, more writers writing more stories, more demands from readers, more stories sent to this three long running magazines as some magazines had stopped, and, a special session for new writers at ShweAmyutay magazines. (Among 3226 stories, 279 stories got published under this special session and it is 8.6% of total.)

2.

Most writers are men and the ratio of men and women writer is 5:2. Many said that this trend is historical and it is thought to be 4:1 ratio for men and women writers throughout our literary history. In olden days there was monastic education system and majority of students were only boys and so only men were well educated and had enough language skill to be writers. Only in early 1980s, the socialist government restricted the Myanmar's publishing industry and allowed a small number of magazines run by women editors and publishers, and it helped more women to become writers. Our discussants mentioned that women are relatively less interested in creating short stories than men though women got education in these days.

3.

It is hard to get one short story published per year for most writers. So no one could survive by writing short stories. However we also noticed that we just surveyed

အရေအတွက်နှင့် စာရေးဆရာများကို ယှဉ်တွဲလေ့လာရာ တွင် စာရေးဆရာအများစုသည် တစ်နှစ်လျှင် တစ်ပုဒ်ပင် ပုံနှိပ်ဖော်ပြမခံရကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုတိုရေးသားခြင်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းရန် မည်သို့မျှ မဖြစ်နိုင်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ယခုစစ်တမ်းတွင် ၁၁ နှစ်ကြာ တဆက်တည်းထွက်ရှိနေသော မဂ္ဂဇင်းနှင့် ဝတ္ထုတိုများကို ဦးစားပေး(အနည်းဆုံးအားဖြင့် လစဉ်ဖော်ပြခြင်း၊ လတိုင်းတွင် ပျမ်းမျှ ၃ ပုဒ် ဖော်ပြခြင်း) ရွေးချယ်လေ့လာထားသဖြင့် ကျန်မဂ္ဂဇင်းများတွင် ဖော်ပြခံရသော ဝတ္ထုတိုများ ရှိနိုင်သေးသည်ကို သတိပြုရပါမည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အခြားထွက်ရှိနေသောမဂ္ဂဇင်းအရေအတွက်မှာလည်း ဆယ်ဂဏန်းမပြည့်သဖြင့် ဝတ္ထုတိုရေးသားသော စာရေးဆရာတစ်ဦးအဖို့ တစ်နှစ်လျှင် ၁၂ ပုဒ်နှုန်း (တစ်လ တစ်ပုဒ်နှုန်း)အထိ ဖော်ပြခံရရန် မဖြစ်နိုင်သည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။

၄။

အမျိုးသမီးစာရေးဆရာများက အမျိုးသားစာရေးဆရာများထက် သူတို့ကိုယ်တိုင်၏နေရာမှနေကာ အဓိကဇာတ်ကောင်ဖန်တီးခြင်းအစား အမျိုးသားဇာတ်ကောင်အား အဓိကဇာတ်ကောင်အဖြစ် ဖန်တီးခြင်းကို ပိုမိုဆောင်ရွက်ကြသည်ဟု ဆိုရပါမည်။ အမျိုးသားစာရေးဆရာများကမူ သူတို့ကိုယ်တိုင်၏နေရာမှသာလျှင် အဓိကဇာတ်ကောင်ကို ဖန်တီးကြသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ မည်သူမဆို ကိုယ် ကျွမ်းကျင်ရာကိုသာ အဓိကဇာတ်ကောင်အဖြစ် ပုံဖော်လိုကြခြင်း၊ ဝတ္ထုရေးသားရာတွင် ပထမနာမ်စားအဖြစ် ရေးသားရသည်မှာ လွယ်ကူထိရောက်သဖြင့် ကိုယ့်နေရာမှသာ ကိုယ်ပုံဖော်ရေးသားကြလေ့ရှိခြင်းကြောင့် မိမိနှင့်မတူသော အခြားဂုဏ်ဒါများအား ဇာတ်ကောင်အဖြစ် ဖန်တီးလေ့မရှိကြဟုသုံးသပ်ပါသည်။ တဖန် ဇာတ်နောက်ခံအကြောင်း အရာအရ ဇာတ်ကောင်များ၏ လုပ်ငန်းသဘာဝအရ အဓိကဇာတ်ကောင်၏ ဂုဏ်ဒါကို အလိုလို ဆုံးဖြတ်လိုက်ရသည်များ ရှိကြောင်း သတိပြုရပါသည်။ ဥပမာ-တံငါလုပ်ငန်းအကြောင်းရေးရာတွင် အဓိကဇာတ်ကောင်အများစုမှာ အမျိုးသားများ ဖြစ်နေပါမည်။ မြန်မာ့လူ့ဘောင်တွင် အမျိုးသားများက အမျိုးသမီးများထက် ပိုမိုမွန်မြတ်သည်ဟူသော ဂုဏ်ဒါဆိုင်ရာနှင့်ယုံကြည်မှုဆိုင်ရာအစွဲအလမ်းများ ရှိနေသေးသဖြင့် ယင်း၏ သက်ရောက်မှုအကြောင်းကိုလည်း ဆက်လက်လေ့လာသင့်ပါသည်။ အမျိုးသမီးများက သူတို့ကိုယ်တိုင်ထက် အမျိုးသားများနေရာက ဝင်စားရေးဖွဲ့မှု များပြားသည်ဟု ယခုလေ့လာမှုတွင် တွေ့ရှိရသော်လည်း အမျိုးသမီးဇာတ်ကောင်ကို အဓိကဇာတ်ကောင်အဖြစ် ရေးဖွဲ့ထားသော နာမည်ကျော် လုံးချင်းဝတ္ထုများကိုမူ အမျိုးသားစာရေးဆရာများက ရေးဖွဲ့ခဲ့ကြောင်း သတိပြုသင့်ပါသည်။ (ဥပမာ-ဒဂုန်တာရာ၏ မေ၊ မောင်သိန်းဆိုင်၏ ရေနံ့သာ

only three magazines for eleven years, so there will be some more chance for some writers got published their work in other periodicals. But there are not more than ten magazines running currently and it shows that is impossible to get one stories per month publishing.

4.

Men writers wrote more in number of percentage of men as main character in their stories though women writers wrote a bit less in percentage of women as main character. This might be happened as everyone prefers to write about what they know or experience more. On the other hand, it is much easier to use first person presentation and people automatically choose same gender as main character. Some discussed that we should also aware of the nature of work in the background setting of stories also decide gender of main character. For example, fishery industry stories have more men characters. There might be some reasons behind this same gender characterization and include traditional belief of 'men is more respectable than women', so this should be studied more deeply later. Though this finding said that women wrote opposite gender as main characters more than men, discussants highlighted some epic famous novels about women as main character by men writers. (eg; May by Dagon Taya, YaynanttharKhinKhinGyi by Maung Thein Saing)

ခင်ခင်ကြီး)

၅။

စာရေးဆရာအများစုသည် ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်း၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးများတွင် စုနေပြီး အခြားတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များတွင် နည်းနေပါသည်။ ထို့တူ ယင်းတို့ရေးသားသောဝတ္ထုအများစုမှာလည်း ယင်းတို့နေထိုင်ရာဒေသအကြောင်းသာ အများစုဖြစ်ကာ ပြည်နယ်များအကြောင်းနှင့်ယင်းဒေသများတွင် နေထိုင်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအကြောင်းမှာ လွန်စွာနည်းပါးပါသည်။ သို့ရာတွင် အချို့သောဒေသများအကြောင်းမှာမူ အခြားတပါးသောအရပ်ဒေသများတွင် နေထိုင်သည့်စာရေးဆရာများက ရေးသားသောဝတ္ထုများတွင်ပါရှိနေပါသည်။ (ဥပမာ-ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ်အကြောင်းကို အခြားအရပ်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသော စာရေးဆရာများက ပိုင်းဝန်းရေးသားခဲ့ကြပြီး ကယားပြည်နယ်အကြောင်းကိုမူ ယင်းဒေသမှ စာရေးဆရာများကသာ ရေးခဲ့ကြသည်။အလားတူ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအကြောင်းကို ယင်းဒေသမှ စာရေးဆရာများထက် အခြားဒေသမှ စာရေးဆရာများက ပိုမိုရေးသားခဲ့ကြသည်။) ယင်းသို့ဖြစ်ရခြင်းတွင် ကချင်ဒေသစစ်ပွဲများအကြောင်းကို အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ စိတ်ဝင်စားခဲ့ကြသဖြင့်လော၊ ချင်းလူမျိုးများမှာ စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ မကွေးတိုင်းနှင့် မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်းတို့သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်မှုရှိခဲ့ကြသဖြင့်လောဟု ဆက်လက်စစ်တမ်းထုတ်စရာမေးခွန်းများကိုလည်း ပေါ်ထွက်စေသည်။

သို့သော် စာရေးဆရာများ၏အရေအတွက်ကို ယင်းတို့နေထိုင်ရာဒေသရှိ လူဦးရေနှင့်ချိန်ဆကာ သိပ်သည်းဆကိုတွက်ကြည့်သည့်အခါတွင် လူဦးရေ နှစ်သိန်းနှင့်လေးသိန်းကြားတွင် စာရေးဆရာတစ်ဦးနှုန်းရှိနေသည့် ဒေသများမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့်တနင်္သာရီတိုင်းတို့ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ယင်းတွေ့ရှိချက်ကို ဆန်းစစ်ကြည့်သည့်အခါ ရခိုင်နှင့်ရှမ်းပြည်နယ်များတွင် နေထိုင်သည့် ရခိုင်နှင့်ရှမ်းလူမျိုးတို့သည် အခြားလူမျိုးတို့ထက် ကိုယ်ပိုင်တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားနှင့် စာပေထွန်းကားရှင်သန်ကြသည်ဟု ယူဆနိုင်သဖြင့် ဗမာဘာသာစကားနှင့်စာပေကို ရေးသားသည့် စာရေးဆရာများ အားနည်းနေသလားဟု မေးခွန်းထုတ်စရာရှိပါသည်။ သို့သော် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတွင် နေထိုင်သူများမှာ ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကားသာရှိပြီး စာပေ မရှိကြသဖြင့် ယင်းဒေသတွင် ဗမာစာပေကို ရေးသားဖတ်ရှုသည့်စာရေးဆရာအရေအတွက် သိပ်သည်းဆနည်းပါးနေခြင်းလောဟုလည်း မေးခွန်းထုတ်စရာရှိနေပါသည်။

၆။

စစ်အစိုးရကာလ နောက်ခံဝတ္ထုများကို စစ်အစိုးရကာလတွင်းသာမက ၂၀၁၈ ခုနှစ်ထိတိုင် ရေးသားနေကြ

5.

Most writers live in Yangon, Mandalay, Sagaing, and Magway division and less live in other divisions and states. Similarly most stories they wrote are about their places and there are very few stories about ethnic states and its people. However, some places were set up in some stories by writers from other part of the country. (eg: Stories about Kachin and Chin were written by writers from all over places, but stories about Kaya were written only by writers from its state. But stories aboutTanintharyi were written mainly by writers not from its region.) We got many inquisitive questions from this finding; such as are people interested in Kachin state because of civil wars and other incidents? Do Chin people move to Sagaing and Magway division for some reasons?

However when we look at the density of writers compared to population of their respective divisions and states, Rakhine, Shan and Tanintharyi have one writer per 200,000 to 400,000 population. This also raised questions like are those Rakhine and Shan strong in their own ethnic literature and have less writers in Bamar language? Though people in Tanintharyi have their own spoken languages, they have no written literature and this makes less writer in this region; is that true?

6.

Though writers keep writing about experiences of military regime throughout these eleven years during and after censorship, in 2014 the most number of stories got published and it is far more than that published in general election year 2015. There might be many reasons including so much time consuming to send manuscripts to magazine offices in Yangon, and to get selected by editors. However we can make sure that writers still would like to write about experiences during military regime.

ဆဲဖြစ်သော်လည်း ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ပိုမိုရေးသားဖော်ပြခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲရှိခဲ့သော ၂၀၁၅ ခုနှစ်ထက်ပင် ပိုမိုခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဝတ္ထုစာမူများမှာ မဂ္ဂဇင်းတိုက်အသီးသီးသို့ ပေးပို့ရန် အချိန်ကြာမြင့်နိုင်ခြင်း၊ ရွေးချယ်စိစစ်သည့်ကာလ ကြာမြင့်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် ခေတ်ကာလနောက်ခံကို လေ့လာပြီး ကောက်ချက်ချရန်လွန်စွာခက်ခဲပါသည်။ မည်သို့ဆိုစေ စစ်အစိုးရခေတ်ကာလအကြောင်းကိုကားသည် ၁၁ နှစ်တာ ကာလတစ်လျှောက်လုံး ရေးသားဖွဲ့နွဲ့တင်ပြနေရဆဲဖြစ်သည်မှာတော့ သေချာလှပါသည်။

၇။

ဝတ္ထုများတွင် အဓိကဇာတ်ကောင်၏လူမျိုးမှာ ဗမာအများဆုံးဖြစ်ကာ ကိုးကွယ်ရာဘာသာမှာလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကသာ အများဆုံးဖြစ်သည်။ စင်စစ်ရေးခေတ်အခါက စာတတ်ပေတတ်ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီးများနှင့်စစ်သူကြီးများသာ စာဆိုရှင်များ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်ကို သတိပြုကြရပါမည်။ (ဥပမာ-ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၊ နတ်သျှင်နောင်) ထို့ကြောင့် ယင်းတို့ ရေးဖွဲ့သောစာများတွင် ယင်းတို့ သေချာသိကျွမ်းသည့် ဗမာလူမျိုးနှင့်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဇာတ်ကောင်များကိုသာ အဓိကဇာတ်ကောင်များအဖြစ် ရေးဖွဲ့ခဲ့ကြခြင်းဟု ယူဆပါသည်။

ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်သော အခြားတိုင်းရင်းသားလူမျိုး၊ ဘာသာဝင်များအနေဖြင့် ရသစာပေဖြစ်သော ဝတ္ထုတိုကို ရေးဖွဲ့သူနှင့် ဝတ္ထုများ၏ အဓိကဇာတ်ကောင်များဟူ၍ လွန်စွာနည်းပါးနေကြောင်းလည်း အထက်ဖော်ပြပါ တွေ့ရှိချက်များအရ သိရပါသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ

၁။၁၉၆၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် စာပေစိစစ်ရေးပေါ်ထွက်ခဲ့ရာ ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားများအား ဇာတ်ကောင်ပြုပြီးရေးဖွဲ့လျှင် အမှားအယွင်းရှိနိုင်သည်ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒဖြန့်ချိသည့်စာမဟုတ်လျှင် ပုံနှိပ်ဖော်ပြခွင့်မရှိခဲ့သည့်အတွက် စာရေးဆရာများသည် ခေတ်အစဉ်အဆက် ဗမာတိုင်းရင်းသားများကိုသာ ဇာတ်ကောင်ပြုရေးသားလေ့ရှိသွားကြခြင်း၊

၂။ဗမာဘာသာစကားကို ကျွမ်းကျင်စွာ ရေးသားနိုင်သည့် စာရေးဆရာအများစုနေထိုင်ရာဒေသများတွင် ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားများမှာ လူနည်းစုဖြစ်သဖြင့် ယင်းတို့အကြောင်းဂဗဗုဒ္ဓကသိခွင့်မရသည်နှင့်အညီ ယင်းတို့အား အဓိကဇာတ်ကောင်အဖြစ် ထားရှိရေးဖွဲ့ရန် ဗမာစာရေးဆရာများတွင် ယုံကြည်ချက်နည်းပါးနေခြင်း၊

၃။ ယင်းစာရေးဆရာများအတွက် အခြားလူမျိုး၊ ဘာသာဝင်များကို အဓိကဇာတ်ကောင်အဖြစ် ရေးဖွဲ့နိုင်ရန် လိုအပ်သော ဗဟုသုတအတွက်ခရီးထွက်ပြီး သုတေသနပြုရန်အခက်အခဲများရှိနေခြင်း၊

၄။အလားတူ ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသား

7.

Majority of key characters of short stories are Bamar in ethnicity and Buddhists in religion. Indeed in olden days, only Buddhist monks and high ranked military officers are one who writes as they are educated well compared to others. (eg; Ven MahaRahta Sara, Nat Shin Naung). Therefore they write about Bamar Buddhists characters whom they know well.

There are very few non-Bamar non-Buddhist characters in most of the short stories we reviewed. There might be many reasons behind this and following are thought to be the reasons.

(1) After 1962 press scrutiny board had emerged, only socialist propaganda was allowed and there was an instruction to limit writing about non-Bamar/Buddhist people, and,its excuse was there might be wrong interpretation of those people.

(2) Majority of writers live in places where non-Bamar/Buddhists are minority and they wouldn't know well about those people, then lack of confidence to write about them. This made writers use just Bamr/Buddhist as key character.

(3) And writers also have limitations to travel to other places and learn about those people.

(4) As some writers are civil servants who were posted to ethnic areas but they had lack of confidence on their knowledge on other ethnic or religious groups, or concern about

ဒေသများဖြစ်သည့် ပြည်နယ်များသို့ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများ အဖြစ်ရောက်ရှိနေသော ဗမာစာရေးဆရာများသည်လည်း ယင်းတို့၏ ဘဝလုံခြုံရေး၊ ဝမ်းရေးအခြေအနေများကို ငဲ့ကွက်နေရသဖြင့် အခြားသော ဒေသတွင်းအခြေအနေများ အကြောင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒေသခံလူမျိုးများ၊ ဘာသာဝင်များအကြောင်းကိုသော်လည်း ရေးဖွဲ့ရန် ယုံကြည်မှုနည်းပါးခြင်း၊

၅။ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားများတွင်လည်း ဘာသာစကားအရသာမက ရသစာပေဖွဲ့ဆိုနည်းဟူသည့် ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာအရပါ အားနည်းချက်များရှိနေခြင်း၊

၆။တဖန်အမျိုးမျိုးသော ဖိနှိပ်ခံရမှု အတွေ့အကြုံများကြောင့် ဗမာနှင့်ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟုတ်သောသူများတွင် လူမျိုးစွဲနှင့် အင်္ဂုဏ်များလည်း အနည်းနှင့်အများရှိ နေကြသေးခြင်း(ဥပမာ - ငါတို့အကြောင်းငါတို့ရေးလျှင် ဖတ်မည့်သူစိတ်ဝင်စားမည့်သူရှိပါ့မလားဟု စိုးရိမ်စိတ်များ ရှိနေသေးခြင်း)

၇။ခရစ်ယာန်အသင်းတော်အတွင်း ကန့်သတ်ဟု ဖော်ပြထားသောမဂ္ဂဇင်းများကဲ့သို့ လူများစုမဟုတ်သူများ ရေးသားဖတ်ရှုနိုင်သောစာပေများမှာလည်း လူများစုများထံ ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိမှု မရှိသဖြင့် ပင်မရေစီးမဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုများ၏ အဓိကဇာတ်ကောင်များမှာ ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာများသာ ဖြစ်နေခြင်း

၈။ပင်မရေစီးမဂ္ဂဇင်းများ၏ပျံ့နှံ့မှုမှာ တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် မရှိသေးရာ ပြည်နယ်များတွင် နေထိုင်သူများမှာ ထိုမဂ္ဂဇင်းများကို မဖတ်ရှုဖူးသေးသည့်အတွက် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို အခြေခံသော မိမိတို့လူမျိုး၊ ဘာသာဝင်များကို အဓိကဇာတ်ကောင်အဖြစ် ရေးဖွဲ့သောစာမူများ ပြုစုပြီး ထိုမဂ္ဂဇင်းများသို့ ပေးပို့ရန် ရည်မှန်းချက်ဟူ၍မရှိနိုင်ခြင်း စသည့် အကြောင်းတို့ကြောင့်ဟု သုံးသပ်ပါသည်။

၈။

စာပေစိစစ်ရေးမဖျက်သိမ်းမီနှင့် ဖျက်သိမ်းအပြီးတွင် ဝတ္ထုနောက်ခံအကြောင်းအရာအရ ကွဲပြားစုံလင်မှု အခြေအနေမှာ သိသိသာသာ ပြောင်းလဲခြင်းမရှိဟု ဆိုရပါမည်။ ဝတ္ထုတိုများ၏ အကြောင်းအရာ၊ နေရာဒေသနောက်ခံ၊ ရိုးရာဓလေ့များအား ထင်ဟပ်ဖော်ပြနိုင်မှုသည် စိစစ်ရေးအလွန်တွင် သိသိသာသာကွာခြားလာခြင်းမျိုးမရှိဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း စိစစ်ရေးဖျက်သိမ်းပြီးသည့်အခါ နိုင်ငံရေးနောက်ခံ၊ ပြည်တွင်းစစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးနောက်ခံ၊ မူးယစ်ဆေးဝါးနောက်ခံ၊ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှုကွဲပြားခြားနားသူများ(LGBT)နောက်ခံ၊ အဂတိလိုက်စားမှုနောက်ခံနှင့် လူသဘာဝ၊ ကိုယ်ကျင့်တရားနောက်ခံဝတ္ထုတိုအရေအတွက်များမှာမူ အတန်အသင့် ပိုမိုများပြားလာသည်ဟု ဆိုရပါမည်။ သို့ရာတွင် အခြားသောအကြောင်းအရာ၊ အခြေအနေ

their safety if they write about unsecured situation of those ethnic states.

(5) Non-Bamar people have barriers on both language and subject (know how to write fiction).

(6) Because of intense pressure and bad past experiences, non-Bamar/Buddhist have both racial bias and inferiority complex to write about themselves.

(7) Though there are some non-Buddhist publication (eg; Christian periodicals), those are not well distributed among mass population, and then mainstream monthly magazines had published more stories with Buddhist characters.

(8) Since most mainstream magazines couldn't being reached out well to remote ethnic areas, people in those areas would not know to write stories reflecting themselves and aimed to get those published.

8.

There is no obvious change between content topics of during and after censorship. In terms of content, setting places, ethnic tradition, there was no obvious change during and after censorship. But after censorship, there are a bit more short stories about politics, war& peace, illegal drugs, LGBTs' love and corruption (as ethical way of survival skill). And even though many more non-Bamar ethnic people are now relocated in Yangon area, most short stories set up in Yangon has not yet included any obvious characters of non-Bamar ethnic origin. The most interesting thing is that there is no science fiction short story either during or after censorship.

Our focus group discussed the reasons for above findings.

(1) Compare to the past, there are many

သစ်ကို နောက်ခံပြုထားသည့်ဝတ္ထုမျိုးကို စာပေစိစစ်ရေး အလွန်တွင် မတွေ့ရသေးပေ။ ဥပမာပြရလျှင် ရန်ကုန်မြို့ရှိ လက်ရှိလူနေမှုဘဝတွင် လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်များစွာကကဲ့ သို့မဟုတ်တော့ဘဲ ဗမာမဟုတ်သောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ပြောင်းရွှေ့အခြေချနေထိုင်နေကြပြီဖြစ်သော်လည်း အများစု ဖြစ်သော ရန်ကုန်နောက်ခံဝတ္ထုတိုများတွင်ပင် ဇာတ်ကောင် များမှာ ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကသာ အများစုဖြစ်နေဆဲဖြစ် သည်။ ထူးခြားချက်မှာ သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာကို အခြေခံသော ဝတ္ထုဟူ၍ စာပေစိစစ်ရေးမဖျက်သိမ်းမီရော ဖျက်သိမ်းအပြီး မှာပါ လုံးဝမတွေ့ရပါ။

ယင်းသို့ဖြစ်ရခြင်းတွင်

၁။ နိုင်ငံရေးနောက်ခံအကြောင်းများမှာ စာပေ စိစစ်ရေးဖျက်သိမ်းပြီးနောက် ပေါ်လာသောသတင်းမီဒီယာ များတွင် ဆောင်းပါးများအဖြစ် ဖော်ပြမှုများပြားနေပြီဖြစ် သဖြင့် ဝတ္ထုအဖြစ် ရေးဖွဲ့မှုသည် ထင်သလောက် မများ တော့ခြင်း

၂။ အခြားသော နောက်ခံအကြောင်းများအတွက် လုံလောက်သော ဗဟုသုတလိုအပ်ခြင်း(ဥပမာ-မူးယစ်ဆေး၊ ပြည်တွင်းစစ်)

၃။ စာရေးဆရာနှင့်အယ်ဒီတာများကိုယ်တိုင် စစ် အစိုးရခေတ်၏ရိုက်ခတ်မှုကြောင့် လတ်တလောအနေအထား အကြောင်းများထက် တစ်ခေတ်တစ်ခါကအကြောင်းအရာ များကို ဆက်လက်ဖော်ထုတ်ရေးသားဖော်ပြလိုနေသေးခြင်း

၄။ နှစ်ငါးဆယ်ကြာ စိစစ်ရေးကြောင့် အချို့သော အကြောင်းအရာများကို ဖော်ပြရန် အဆင်မပြေနိုင်ဟု စိတ် ထဲတွင် စွဲဝင်မှတ်ယူမိကာရေးသားရန်၊ ဖော်ပြရန် အာရုံ မကျကြခြင်း

၅။ ဝတ္ထုတိုရေးသားခြင်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းပြုရန်မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ ဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ်အတွက် လိုအပ်မည့်နောက်ခံဗဟုသုတကို ရှာရန်ဟူ၍ သီးခြားခရီး သွားလာစူးစမ်းလေ့လာရန် မဖြစ်နိုင်ခြင်း

၆။ မဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုတိုများထက် သတင်းမီဒီယာ ဆောင်းပါးများတွင်သာ လတ်တလောဖြစ်ပျက်နေမှုကို ရှာဖွေဖတ်ရှုလိုသည့်သူများ များပြားလာသကဲ့သို့ စာရေး ဆရာအချို့ကလည်း ဝတ္ထုထက် ဆောင်းပါးများကို ပိုမို ရေးသားလာကြခြင်း

၇။ ဆိုရှယ်မီဒီယာအားကောင်းလာသည်နှင့်အမျှ ပုံနှိပ်စာပေ၏ ပျံ့နှံ့အား လျော့ကျလာခြင်း

၈။ မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း မဂ္ဂဇင်းအသစ် အသစ်များ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သော်လည်း ယခုလေ့လာမှုတွင် မပါဝင်သည့်အတွက် ယင်းတို့မှာ ဖော်ပြထားသောဝတ္ထုတို များတွင် အားလုံးအကျုံးဝင်မှုနှင့် အကြောင်းအရာစုံလင်ကွဲ ပြားမှုမည်မျှရှိနေသည်ကို မသိရခြင်း

၉။ တိုင်းရင်းသားစာပေယဉ်ကျေးမှုမဂ္ဂဇင်းများ

current affairs daily and weekly newspapers and those papers include more articles and news about current politics. During censorship period, majority of short stories were like source of not just aesthetic value, but also of reflecting or informing current situation about the whole country.

(2) But now people find newspapers for news and information about politics, then short stories focuses less on politics. And many writers also want to write more articles and less stories about politics.

(3) There will be needs for practical knowledge on some specific topics (eg; civil war, drugs) to reflect in short stories.

(4) Both editors and writers might still think they need to write more about what had happened during militant military regime as in those days they got no chance to do so.

(5) After five decades of censorship, writers automatically avoid some topics as taboo to get published. (eg; religious diversity)

(6) As writers cannot survive by writing short stories, they wouldn't spend time and money to do thorough research on other ethnic and religious community (rather than their own), which might need them to travel.

(7) Print media's reach-out is less than that of social media in nowadays.

(8) Some new magazines established recently were not surveyed for this research and then we wouldn't know about inclusiveness in those magazines.

ထွက်ရှိနေပြီး ယင်းတို့မှာ ဖော်ပြထားသောဝတ္ထုတိုများကို ဗမာဘာသာပြန်ဖော်ပြခြင်းမျိုး မရှိသေးသကဲ့သို့ ဗမာဘာသာစကားဖြင့် ရေးထားသောဝတ္ထုများကို ယင်းတို့ဘာသာစကားများဖြင့် ဘာသာပြန်ဖော်ပြခြင်းမျိုး မရှိသေးခြင်း ၁၀။ခေတ်သစ်လူနေမှုဘဝနှင့် နည်းပညာကို ရသဖန်တီးမှုနှင့် တွဲဘက်စိတ်ဝင်စားမှုအားနည်းနေသေးခြင်း စသည်တို့ကြောင့်ဟု သုံးသပ်ပါသည်။

အကြံပြုချက်များ

အထက်ပါတွေ့ရှိချက်များကို အခြေခံကာ အောက်ပါအကြံပြုချက်များကို တင်ပြအပ်ပါသည်။

စာပေလောကသို့...

၁။ပိုမိုလွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးသားထုတ်ဝေနိုင်လာသည့်အခြေအနေကို အကောင်းဆုံး အသုံးပြုကာ အနာဂတ်ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီအိမ်မက်နှင့်အညီအားလုံး အကျုံးဝင်မှုကို ဂရုပြုအလေးထားသော ရေးသားထုတ်ဝေမှုမျိုးကို ပိုမိုအားထုတ်ရန်နှင့် အားပေးရန်၊

၂။ယင်းသို့ အားထုတ်၊ အားပေးရာတွင် ကြိုရနိုင်မည့်အခက်အခဲများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများအတွက် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုကို မြှင့်တင်ရန်၊

၃။လက်တွေ့သုတေသနများကို အခြေခံကာ လက်တွေ့လူမှုဘဝကို ရသစာပေဖန်တီးမှုတွင် ထင်ဟပ်နိုင်ရေးကြိုးပမ်းအားထုတ်ရန်၊

၄။ပင်မရေစီးစာပေ ရေးသားတည်းဖြတ်သူများ၊ ထုတ်ဝေသူများ၊ အသင်းအဖွဲ့များနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအလိုက်၊ ဒေသအလိုက်၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာအလိုက်စာပေရေးသားတည်းဖြတ်သူများ၊ ထုတ်ဝေသူများ၊ အသင်းအဖွဲ့များအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ဖလှယ်မှုအစီအစဉ်များ ပိုမိုအားထုတ်ရန်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရသို့...

၁။မူလတန်းပညာရေးမှသည် တက္ကသိုလ်ပညာရေးအထိ စုံလင်ကွဲပြားမှုနှင့်အားလုံးအကျုံးဝင်မှုကို နားလည်လက်ခံပြီး ထင်ဟပ်နိုင်မည့်ရသစာပေများကို ကျောင်းသင်ခန်းစာများတွင် ထည့်သွင်းရန်၊

၂။ထိုသင်ခန်းစာများကို အနှစ်သာရရှိရှိ ရသမြောက်မြောက်သင်ကြားပေးနိုင်မည့် ဆရာ၊ဆရာမများအား ပြုစုပျိုးထောင်ပေးရန်၊

၃။တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနှင့် ဘာသာစကားရပိုင်ခွင့်ကိုအာမခံ၊ မြှင့်တင်ပေးရန်၊

၄။ဗမာမဟုတ်သောတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်သောလူနည်းစုများအတွက် ရသစာပေဖတ်ရှုခွင့်ရနိုင်ရေးအတွက် ပြည်သူ့စာကြည့်တိုက်များသာမက ကျောင်းစာကြည့်တိုက်များတွင်ပါ အားလုံးဖတ်ရှုနိုင်မည့် စုံလင်ကွဲပြားသည့်စာအုပ်စာပေများ ဖြည့်သွင်းထားရှိရန်။

(9) Though there are some ethnic literature magazines, there is no culture or practice yet about translation between Bamar and non-Bamar literature.

(10) Science and current lifestyle are still not yet being interested by aesthetic writers.

Recommendations

Based on above findings and analysis, we recommend the followings.

To literature community

1. To make an effort or to support publications and writing in the sense of inclusiveness in order to match with nation's dream of heading to federal democracy state by taking advantage of having more freedom than ever

2. To promote its own responsibility to meet challenges and difficulties while it does as above

3. To create more aesthetic literature to reflect current living situation by thorough research

4. To have more exchange collaboration between mainstream and ethnic literature communities

To government

1. To include more literature of inclusiveness in school curriculum and syllabus of all schools from primary to university

2. To recruit teachers to be effectively and passionately teaching about inclusiveness

3. To protect and promote language rights in all parts of our country

4. To keep more books of diverse languages origin and inclusiveness at both school and public libraries in order to be reached out by both Bamar Buddhists and non-Bamar / non-Buddhists.

၅။ယင်းတို့အတွက် ရသစာပေရေးသားပြုစုနည်းများကို စာကြည့်တိုက်များအား အခြေခံပြီး သင်တန်းပို့ချပေးရန်။

၆။ဘာသာစကားကျွမ်းကျင်ပြီး ရသစာပေကို ကောင်းစွာဖန်တီးနိုင်သည့် စာရေးဆရာများအား ထင်ဟပ်ဖော်ပြမှုအားနည်းသည့်ဒေသများသို့ ပေးပို့စေလွှတ်ကာ ဒေသခံလူမျိုး လူနည်းစုများအကြောင်း ပိုမိုသိရှိနားလည်နိုင်ခွင့်၊ ရေးသားနိုင်ခွင့်အတွက် ပြည်တွင်းစာရေးဆရာ ဖလှယ်သည့်အစီအစဉ်နှင့် ဌာနေစာရေးဆရာအစီအစဉ်များ (writer exchange and writer in residence programs) ကိုဆောင်ရွက်ရန်။

၇။ခေတ်မီနည်းပညာကိုအခြေခံပြီး အားလုံးအကျုံးဝင်မှုနှင့် စုံလင်ကွဲပြားမှုရှိသည့်ရသစာပေများ တိုးတက်ပျံ့နှံ့မှုရှိလာအောင် အားထုတ်ပေးရန်။

5. To have creative writing classes at those libraries for non-Bamar non-Buddhist community

6. To arrange writers-exchange or writers-in-residence program in remote areas for those who can write well in order to reflect more about people and their culture of those areas

7. To promote literature inclusiveness via advanced technology.

နောက်ဆက်တွဲ

ဝတ္ထုတိုများ၏အကြောင်းအရာများကို အောက်ပါအတိုင်း စုဖွဲ့ခဲ့ကြပါသည်။

မေတ္တာဖွဲ့

မိဘနှင့်သားသမီး၊ မောင်နှမ ဆွေမျိုးသားချင်း၊ ချစ်သူသမီးရည်းစား၊ လိင်တူလိင်ကွဲအမျိုးမျိုး၊ လူနှင့်တိရစ္ဆာန်၊ လူနှင့်အရာဝတ္ထုအမျိုးမျိုးတို့၏အကြားရှိ အချစ်အမုန်းပြဿနာများ ပါဝင်သည့်ဝတ္ထုတိုများကို မေတ္တာဖွဲ့အတွင်း၌ ထည့်သွင်းပါသည်။

စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေး

ကမ္ဘာစစ်ပြည်တွင်းစစ်တို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် လူမှုဘဝအနိစ္စရံများ၊ ခံစားချက်ဝေဒနာများ၊ ကြုံတွေ့ရသည့်နောက်ဆက်တွဲပြဿနာများကို ဖော်ပြသည့်ဝတ္ထုတိုများကို စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးအတွင်း၌ ထည့်သွင်းပါသည်။

ဘဝရှင်သန်ရပ်တည်ပုံ

ဘဝတစ်ခုရှင်သန်ရာ၌ အကတိလိုက်စား၍၊ လူယက်ခိုးဆိုးတိုက်ခိုက်လိမ့်ညာ၍၊ ဆင်းရဲနိမ့်ငိုသော်လည်း အားခဲ၍ ရပ်တည်သွားကြပုံများအကြောင်း ရေးသားထားသည့်ဝတ္ထုတိုများကို ဘဝရှင်သန်ရပ်တည်ပုံအတွင်း၌ ထည့်သွင်းထားပါသည်။

ရပိုင်ခွင့်နှင့်သိက္ခာ

အမျိုးသမီးတို့၏ရပိုင်ခွင့်၊ အမျိုးသားတို့၏ရပိုင်ခွင့်၊ LGBT တို့၏ရပိုင်ခွင့်၊ ကလေးသူငယ်တို့၏ရပိုင်ခွင့်၊ အလုပ်သမားတို့၏ရပိုင်ခွင့်၊ လူသားတစ်ယောက်၏အခြေခံရပိုင်ခွင့်တို့ဆုံးရှုံးမှုများ၊ တောင်းဆိုမှုများ၊ တိုက်ပွဲဝင်ရပုံများကို ရေးသားသည့်ဝတ္ထုတိုများကို ရပိုင်ခွင့်နှင့်သိက္ခာအတွင်း၌ ထည့်သွင်းပါသည်။

တရားမျှတမှု

ဘာသာရေးအရ၊ လူမျိုးရေးအရ၊ လူမှုရေးအရ၊ နိုင်ငံရေးအရ၊ ငွေကြေးဓနဥစ္စာအဆင့်အတန်းအရ တရားမျှတမှုဆုံးရှုံးပုံများ၊ တရားမျှတရန်ကြိုးစားရန်ရပုံများကို တရားမျှတမှုအတွင်း၌ ထည့်သွင်းပါသည်။

လူ့သဘာဝနှင့်ကိုယ်ကျင့်တရား

လူတို့၏သဘာဝ၊ လူတို့၏အမူအကျင့်၊ လူတို့၏ကိုယ်ကျင့်တရားအကြောင်းရေးသောဝတ္ထုတိုများကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှု၊ ဖျက်ဆီးမှု၊ စောင့်ရှောက်မှု၊ ချစ်ခင်မြတ်နိုးထိန်းသိမ်းမှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီး၍ လူသားတို့ ဘေးဒုက္ခကြုံတွေ့မှုများကို ရေးသားသည့်ဝတ္ထုတိုများကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။

ရိုးရာဓလေ့နှင့်ယုံကြည်မှု

လူတို့၊ စွဲလန်းယုံကြည်ကြရာ ရိုးရာဓလေ့အစဉ်အလာများ၊ ဘာသာရေးအစွန်းရောက်မှုများကြောင့် ကြုံတွေ့ရသည့်သုခဒုက္ခများကို ရေးသားထားသည့်ဝတ္ထုတိုများကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။

စာပေလောကအမှတ်တရ

စာရေးဆရာနှင့်အနုပညာရှင်များ၏ဘဝနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းရပုံများကို အမှတ်တရရေးဖွဲ့သည့်ဝတ္ထုတိုများကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။

အတွေးအခေါ်ဘဝဒဿန

ဘဝ၏အဓိပ္ပာယ်၊ ဘဝရှင်သန်နေထိုင်ရပုံများအပေါ် အဆိုးအကောင်းလက်ခံငြင်းဆန်သုံးသပ်ပုံများကို အခြေခံသည့်ဝတ္ထုတိုများကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။

မူးယစ်ဆေး

မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှု၊ ရောင်းဝယ်ဖောက် ကားမှုများကြောင့် တွေ့ကြုံရသည့် လူမှုရေးဒုက္ခအထွေထွေကို ရေးသားဖော်ပြသည့် ဝတ္ထုတိုများကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။ (အရက်ကို ထည့်သွင်းမထားပါ။)

နိုင်ငံရေး

နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်မှုကြောင့် နိုင်ငံရေးသမားတစ်ဦးချင်း၏ ဘဝ၊ နိုင်ငံရေးပါတီ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၏ဘဝ၌ ကြုံတွေ့ရသည့်အခက်အခဲများ၊ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာသုခဒုက္ခများ၊ ဖောက်ပြန်မှုများ၊ ကြိုကြိုခံပုံများကို ရေးသားသည့်ဝတ္ထုတိုများကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။

Appendix

In order to easily understand the change during and after censorship, we categorized the content topics of short stories as follow.

Love or loving-kindness stories

This includes all stories of love & hate or loving-kindness between parents and children, among siblings or relatives, between couples and married, among LGBT, between human and animals, or even for objects.

War and peace

This includes stories about experiences, feelings and consequences of world or civil wars, and peace process.

Way of life struggle or survival

This includes stories about poverty, corruption, burglary or committing crimes.

Rights and dignity

This includes stories about losing, defending , requesting basic human rights including women, children, Labor, LGBT etc, and of their dignity.

Justice

this includes stories about justice in terms of religion, social, racial, political and related issues.

Human nature and ethics:

This includes stories about nature of human being, their behavior and ethical issues.

Environment

This includes stories about all environment issues and its impact on society.

Tradition and belief

This includes stories about ethnic customs and tradition, their believes and related issues.

Memoirs about literary world and other arts

This includes stories about memoirs of some literary and artist icons or persons or periods.

Philosophy

This includes stories about philosophical thoughts on life struggle and related issues.

Drugs

This includes stories related to drug users, dealing and its consequences.

Politics

This includes stories about life of politicians and their family members, and related issues about a political belief, activities and its consequences.

ကျေးဇူးမှတ်တမ်း

ယခုစစ်တမ်းအတွက် ရွေးချယ်ခဲ့သော ရွှေအမြု တေမဂ္ဂဇင်း၊ မဟေသီမဂ္ဂဇင်းနှင့် ခေတ်ရနံ့(/ရနံ့သစ်) မဂ္ဂဇင်းတို့၏ အယ်ဒီတာများ၊ ထုတ်ဝေသူများနှင့် ဝတ္ထုတိုရေးသားသူများအားလုံးကို ပဲန်မြန်မာက ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

Acknowledgement

PEN Myanmar feels so much grateful to writers and editors of our survey, participants of focus group discussion, translators of video clip and all who contributes to this survey. We are also grateful to Parliaments and People program (P4P) for giving us chance to do this survey. Our thanks also go to EmRef for its support throughout our survey period.

၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လ ၉ ရက်က ပဲနီမြန်မာရုံး၌ ပြုလုပ်ခဲ့သည့်
မြန်မာမဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုတိုများ၏ အားလုံးအကျုံးဝင်မှုဆိုင်ရာ စစ်တမ်း
ဆန်းစစ်ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသည့် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းမှ
စာရေးဆရာ/ဆရာမများနှင့် သုတေသနပညာရှင်များစာရင်း

စကားတိုင်းဆွေးနွေးပွဲအဖွဲ့(၁)

- ၁။ ကြူးနှစ်
- ၂။ ဝင်းငြိမ်း
- ၃။ ညီပုလေး
- ၄။ မောင်သာချို
- ၅။ ဆွန်အဲလူ
- ၆။ မောင်သင်းထုံ(ကျောက်မဲ)
- ၇။ နန်းကြာဖြူ(ဘားအံ)
- ၈။ ဒီလူကလေး
- ၉။ လွမ်းပိုင်သီဟ

စကားတိုင်းဆွေးနွေးပွဲအဖွဲ့(၂)

- ၁။ မျိုးမြင့်ညိုမိ
- ၂။ ကျော်စွာမိုး
- ၃။ စံပယ်ဖြူနု
- ၄။ ကေ(တောင်တန်းပြာ)
- ၅။ ခွန်ရှားလှိုင်
- ၆။ ချောအိမာန်(မန္တလေး)
- ၇။ သူရဿဝါ
- ၈။ စုမီအောင်
- ၉။ သံလွင်ကို(မော်လမြိုင်)

၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လ ၉ ရက်က ပဲနီမြန်မာရုံး၌ ပြုလုပ်ခဲ့သည့်
မြန်မာမဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုတိုများ၏ အားလုံးအကျုံးဝင်မှုဆိုင်ရာ စစ်တမ်း
ဆန်းစစ်ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသည့် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းမှ
စာရေးဆရာ/ဆရာမများနှင့် သုတေသနပညာရှင်များစာရင်း

စကားဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲအဖွဲ့(၃)

- ၁။ လေးကိုတင်
- ၂။ ရာသက်ပန်(တောင်ငူဆောင်)
- ၃။ ဇင်လင်း
- ၄။ မိချမ်းဝေ
- ၅။ ရွှေအောင်ရိုး(မန္တလေး)
- ၆။ မြတ်သက်သစ္စာ
- ၇။ အောင်ဖြိုးကျော်(ပခုက္ကူ)
- ၈။ ငွေကြယ်စင်
- ၉။ ပိုင်နိုင်အောင်

စကားဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲများအား ကြားခံဆွေးနွေးသူများ

- ၁။ မသီတာ(စမ်းချောင်း)
- ၂။ ဒေါက်တာစိုးကျော်

မြန်မာမဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုတိုများ၏ အားလုံးအကျုံးဝင်မှုဆိုင်ရာ စစ်တမ်း
ဗီဒီယိုမှတ်တမ်းအတွက် တိုင်းရင်းသားဘာသာများသို့ ပြန်ဆိုပေးခဲ့ကြသည့် ဆရာ/ဆရာမများအားလုံးကိုလည်း
အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း ဂုဏ်ယူဝမ်းမြောက်စွာဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ပါသည်။

မွန်ဘာသာပြန်ဆိုသူ - ဆရာ မင်းဝင်းခိုင်

ရခိုင်ဘာသာပြန်ဆိုသူ - ဆရာ ခိုင်မြကျော်

ရှမ်းဘာသာပြန်ဆိုသူ - ဆရာ Seng Kham Sar

ကရင်ဘာသာပြန်ဆိုသူ - ဆရာ Saw Phaung

ချင်းဘာသာပြန်ဆိုသူ - ဝိုလ်ကြီးဆလိုင်ဘရီ၊ ကေ(တောင်တန်းပြာ)

ကချင်ဘာသာပြန်ဆိုသူ - ဦးကေပီဘောက်နော်၊ ကေ(တောင်တန်းပြာ)

ကယားဘာသာပြန်ဆိုသူ - မိုးစက်အောင်လေး

ယခုစစ်တမ်း၏ရလဒ်များသည်
မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပင်မရေစီးမဂ္ဂဇင်းလောက၊
စာရေးဆရာလောကကိုလည်းကောင်း၊
လွတ်လပ်မှုနှင့် တီထွင်ဖန်တီးမှုအနုပညာ၊
လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ရွေးချယ်မှုအနုပညာ၊
ဘာသာစကားရပိုင်ခွင့်နှင့် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းရှိ
စာပေအနုပညာ၏အခန်းကဏ္ဍတို့ကိုလည်းကောင်း၊
နိုင်ငံ၏စာပေအနုပညာရေးရာမူဝါဒများ၊
လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတို့ကိုလည်းကောင်း
မေးခွန်းများစွာထုတ်ခဲ့နိုင်ပြီဟု
ပဲန်မြန်မာက ခံယူပါသည်။
အဖြေများကိုမူ
နောက်ထပ်နောက်ထပ်သော
သုတေသနစစ်တမ်းများဖြင့်ပါ
ဖြေဆိုရန်လိုနေပြီဟုလည်း
သဘောရပါသည်။

Cover Design by: Paing Aing Aung

